

Tykkyläisten sukuseura

Jäsenlehti 1/2016

Hyvät sukulaiset

Tykkyläisten sukuseuran ensimmäinen kokous pidettiin vuonna 1998. Seuraava sukukokous pidetään 2018. Sukuseura on siten toiminnut kohta yhden sukupolven ajan. Nyt kulumassa oleva toimintakausi on monessa mielessä käänteentekevä. Me ikäihmiset, jotka olimme koolla Hotelli Pielisessä ensimmäisessä tapaamisessa, olemme vähitellen jäämässä aktiivisesta toiminnasta sivuun ja seuraava sukupolvi on jo näkyvästi sukuseuran hallituksessa eli sukuneuvostossa. Toinen iso muutos on tässä meidän toimintaympäristösämme. Olemme siirtymässä digiaikaan. Nuoret elävät jo digiaikaa, meillä ikääntyneillä siirtyminen on hitaampaa. Nyt on sopiva aika muistella, mitä oikein odotimme sukuseuratoiminnalta ja miten toiveemme ovat toteutuneet.

Opimme tuntemaan toisiamme

Yksi odotus oli tavata ja tutustua uudelleen moniin sukulaisiin, joita emme olleet tavanneet aikoihin tai emme tunteneet lainkaan. Oma näkemykseni on, että tämä odotus on melko hyvin toteutunut niiden keskuudessa, jotka ovat osallistuneet sukukokouksiin. Kokouksissa on ollut lämmin jälleen näkemisen tunnelma. Nyt aktiivi-iässä olevat olivat toimintamme alkuvaiheessa lapsia. Heidän odotuksensa ja kokemuksensa ovat erilaisia.

Tykkyläisten juuret ovat Enossa

Sukuseuran toiminnan aikana on vahvistunut käsitys, että Tykkyläisten sukujuuret ovat Enossa. Ensimmäiset kirjaukset kirkonkirjoihin ovat 1600-luvulta, jolloin kirkonkirjat olivat vielä puutteellisia, eivätkä kaikki tapahtumat rekisteröityneet niihin. Mistä Tykkyläiset

Kuva. Sukuseuran puheenjohtajuus vaihtuu. Toivo Ikonen luovuttaa puheenjohtajuuden Niilo Tykkyläiselle

ovat tulleet Enoon, on kiinnostava tutkimusaihe sukututkijoille.

Selkeä todiste Tykkyläisten liittymisestä Pielisjokivarteen nähtiin sukukokouksen vierailulla Tykkylän tilalla Haapalahdessa vuonna 2003. **Maatalousseurojen valtuuskunta** ja **Pohjois-Karjalan maatalousseurojen johtokunta** olivat luovuttaneet 6.6.1954 päivätyn kunniakirjan Tykkylän tilan silloiselle isännälle siitä, että tila on ollut saman suvun hallussa vuodesta 1722. Kirkonkirjoista käy myös ilmi, että hyvin monella Tykkyläisellä on maininta "talollinen". Tykkyläisillä on ollut maita runsaasti mm pitkin Pielisen rantaa ja Pielisjoen vartta Ahvenlahdesta nykyisen Enon kirkonkylään saakka. Enossa oli erityisesti 1800-luvulla hyvin runsaasti tilatonta väestöä renkeinä, loisina, piikoina ym. Tilattoimia oli tietysti Tykkyläisissäkin.

Tykkyläisillä on ollut historian kulussa paljon vaikutusvaltaa jo yksinomaan maanomistukseen perustuen. Ismo Björn mainitsee Tykkyläisiä mm maatalouden kehittäjinä, Pielisjoen kalastuksen edistäjinä ja kauppiaina. Jo Ruotsin vallan aikana Tykkyläiset kävivät kauppaa Sortavalan ja Pietariin. Sukututkijoiden pelkäämiä ”hevosvarkaita” ei ole löytynyt. Monissa historian konflikteissa nimenomaan Pielisjokivarren asukkaat ovat joutuneet kestämään sodan kauhuja. Näin on käynyt erityisesti isovihan ja pikkuvihan sekä Suomen sodan melskeissä.

Tykkyläisten sukuhaarat

Sukuseuran toiminnan ajan on vähitellen kerätty sukutietoutta kirkonkirjoista ja muista lähteistä. Tiedämme nyt, että 1660-luvulla syntynyt Heikki Tykkyläinen on suoraan isän kautta ylenevässä polvessa yhteinen esi-isä suurimmalle osalle sukuseuran jäsenistä. Lisäksi tiedämme hänen asettuneen Tykkylän tilalle vuonna 1722. Voidaan siis puhua **Heikki Tykkyläisen sukuhaarasta**. Toisena sukuhaarana voidaan pitää **Johan Tykkyläisen, s. 1712, sukuhaaraa**. Johan Tykkyläinen oli talollinen, jonka tila sijaitsi Nesterinsaassa. Voi olla mahdollista, että nämä sukuhaarat ovat kuitenkin samaa sukuhaaraa. Sukuseuran lehdessä 2013 on nämä sukuhaarat piirretty samaan sukupuuhan.

Sukututkijoille hyvät lähtökohdat

Sukuseuran toiminnan aikana on usein kysytty halukkuutta sukututkimukseen. Sukututkimuksessa on toimintaympäristö muuttunut parin vuosikymmenen aikana olennaisesti. Meillä on jo runsaasti tietoa sukupuista. Sukuseuran lehdissä on lisäksi käsitelty asuinpaikkoja, henkilöitä ym., jotka ovat olennainen osa sukututkimusta ja sukuseuratoimintaa. Mikäli sukuseuran jäsenistössä on kiinnostusta sukututkimukseen, niin tyhjästä ei tarvitse enää aloittaa. Tietoa on kertynyt eri lähteistä, joista erikseen mainittakoon Enossa syntynyt ja raumalaistunut Pentti Heikura.

Niilo Tykkyläinen
Puheenjohtaja

Kuva. Heikki Tykkyläinen s. 1668, esi-isäni isän kautta suoraan ylenevässä polvessa

Tykkyläisen sukuseura internetissä

Luet parhaillaan sukuseuran tekemää paperimuotoista lehteä, joka lähetetään automaattisesti kaikille osoitteensa sukuseuran toimitukselle lähettäneille. Tämä on ollut se tapa, jolla seura on viestinyt sukuun kuuluneita. Ja tämä tapa tulee säilymään vielä pitkään. Ajat ovat kuitenkin vaihtuneet ja viisarit liikkuneet, samalla sukuseuran hallitus on ikääntynyt ja pyrkii nyt saamaan mukaan sukuseuran toimintaan nuorempaa polvea. Ihmiset ovat muuttaneet suurimmaksi osaksi pois Tykkyläisen suvun kotialueilta Pohjois-Karjalasta ja kasvaneet erilleen eli vanhanmallinen ihmisten välinen kommunikaatio ei enää ole syntynyt spontaanisti. Tähän haasteeseen sukuseura nyt pyrkii vastaamaan tavoittamalla suvun jäseniä sosiaalisen median ja Internetin välityksellä.

Sukuseura on jo ryhtynyt konkreettisiin toimenpiteisiin. Sukuseuralla on ollut jo pitkään omat internet -sivut, joiden kautta seuran perustiedot ja sukuseuran lehdet ovat olleet luettavissa.

<http://www.kolumbus.fi/tykkylaisten.sukuseura/>

Tämän lisäksi sukuseuralla on nykyään Facebookissa julkinen ryhmä, jonka nimi on ”Sukuseura Tykkyläinen”. Mikäli sinulla on jo Facebook -tunnus, voit helposti löytää ryhmän ja ryhtyä jäseneksi tykkäämällä sivustosta. Tämän lisäksi sukuseura on vienyt sukupuun myös MyHeritage -palveluun, jonne jokainen sukuun kuuluva voi saada nyt puun tarkastelu- ja täydennysoikeudet.

MyHeritage on verkkopohjainen sukupuupalvelu, jota käytetään tietokoneen selaimella. Käyttäminen on mahdollista myös älypuhelimella tai tabletilla lataamalla sovellus (Android ja Apple tuettuna). Selaimella palveluun kirjaututaan <http://www.myheritage.com/> omilla käyttäjätunnuksilla. Jotta pääset tarkastelemaan Tykkyläisen sukupuun tietoja, sinun tulee pyytää tunnus järjestelmään. Voit pyytää sen minulta MyHeritage -palvelun ylläpitäjältä, joko sähköpostitse

Kuva. Paavo Lambropoulos, sukuseuran sihteeri. MyHeritage-palvelun ylläpitäjä. Kuva Paavon facebookista

(lambpra1@hotmail.com) tai sitten vaikka Facebookin kautta lähettämällä viestin.

My Heritage -palvelu on hyvin monipuolinen, havainnollinen ja graafinen työkalu, jonka avulla jokainen, jolla on käyttöoikeudet järjestelmään ja sukupuuhun voi osallistua omalta osaltaan sukupuun rakentamiseen. Käyttöliittymällä löydät helposti itsesi, omat tietosi ja paikkasi sukupuussa. Voit editoida tietojasi, lisätä puuhun puuttuvia henkilöitä, laittaa valokuvia ja videoita, tehdä tutkimuksia koko puuhun (sukulaisuussuhderaportti) ja tulostaa kaavioita ja kirjoja. Ennen kaikkea tässä haluan painottaa sitä, että ohjelman avulla voimme kaikki osallistua sukupuun tekemiseen yhdessä eli voimme pitää huolen, että puussa kaikki tiedot ovat oikein ja että siellä ovat myös mukana sukuun tulleet uusimmat ihmiset eli lapset!

Mikäli sinulla on enemmänkin kysyttävää sukuseuran internet -asioista älä epäröi, vaan laita rohkeasti sähköpostia minulle tai soita!

Paavo Lambropoulos

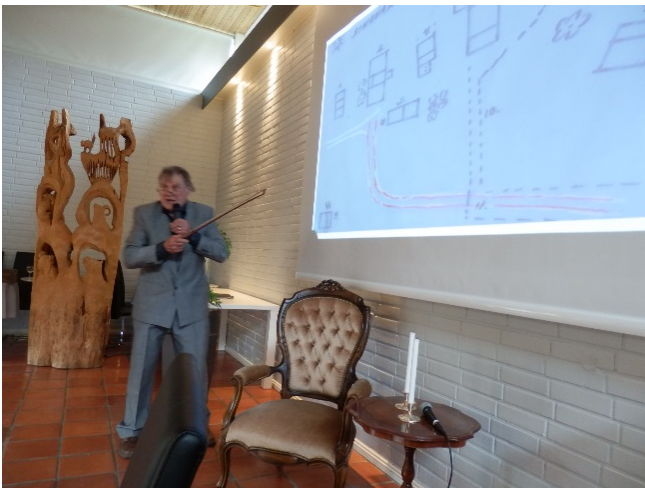
Sähköposti: lambpra1@hotmail.com

Puhelin: +35840553074

Tykkyläisten Sukuseuran sukukokous 2015

Tykkyläisten sukuseuran sukukokous pidettiin 11. heinäkuuta 2015 Uimaharjussa **Villa Koi-vurannan salissa**. Kokoukseen osallistui noin 60 sukuseuran jäsentä. Ikähaitari oli 2 - 92 vuotta. Ensimmäinen kokoontuminen oli vuonna 1998 eli 17 vuotta sitten. Sukuseuralla on menossa sukupolvenvaihdos.

Sukuseuran puheenjohtajana alusta alkaen toiminut Toivo Ikonen luopui puheenjohtajuudesta ansiokkaan ja pitkän uran jälkeen. Hänet nimitettiin sukukokouksen päätöksellä Tykkyläisten Sukuseura r.y:n kunniapuheenjohtajaksi. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Niilo Tykkyläinen, joka on ollut alusta alkaen sukuseuran sihteerinä.

Kuva. Toivo Ikonen esitelmöi elämästä lapsuuskodissaan Tokrajärven Sikovaarassa ja perheen evakkomatkasta.

Kuva.vas. Kokoontuminen aloitettiin lipun nostolla. Lipun nostivat salkoon Eino Tykkyläinen ja Mikael Wacklin. Mikael oli lippua nostamassa myös vuoden 2005 sukukokouksessa samassa paikassa.

Kokouksen paaesiteiman piti eroava puheenjohtaja Toivo Ikonen. Hän kertoi havainnollisesti lapsuudestaan Ilomantsin Tokrajärven Sikovaarassa ja perheen evakkomatkasta Sonkajärvelle talvisodan aikana. Toivon sisko Irja syntyi evakossa. Tämän muistoksi Toivo luovutti Irjalle Talvisodan muistomitalin. Toivon veli Erkki Ikonen muisteli lämmöllä Toivon roolia isoveljenä ja sukuseuran puheenjohtajana.

Nähtiin Lauri Tykkyläisen kokoaman elokuva ennen vuotta 1910 kuvaatuista filmeistä eri puolelta Suomea, myös Pohjois-Karjalasta.

Kuva vas. Tykkyläisten sukuseuran puheenjohtajana koko sukuseuran toiminnan ajan toiminut Toivo Ikonen nimitettiin Sukukokouksen päätöksellä Tykkyläisten Sukuseura r.y:n kunniapuheenjohtajaksi. Kuvassa Aarne Tykkyläinen luovuttaa uudelle kunniapuheenjohtajalle kunniakirjan. Lisäksi Toivolle luovutettiin muistoksi Ismo Björnin toimittamat kirjat Suur-Ilomantsin Historia ja Enon Hiostoria 1860 - 1967

Kuva vas. Uusi puheenjohtaja on juuri valittu ja ”kapulanvaihto” meneillään. Toivo Ikonen on tunnettu käsityötaitoistaan ja mm soitinten valmistuksesta. Luvassa Toivo luovuttaa uudelle puheenjohtajalla 5-kielisen kantaleen, jonka hän on itse tehnyt. Uusi kannel tekee soitinhyllyssä seura 15 vuotta sitten Toivon lahjoittamalle virsikanteleelle. Virsikannel on oivassa kunnossa, vaikka soittaminen on jäänyt vähemmälle.

Kyva yllä. Irja Ikonen saa talvisodan muistomitalin muistoksi syntymästään evakossa

Kuva vas. Erkki Ikonen kiittää Toivoa pitkästä puheenjohtajuudesta ja roolistaan isona veljenä

Kuvat. Musiikkia esittivät kokouksessa nuoret taiteilijat. Vas ylhäällä Louna Kukkonen soittaa viulua. Pianoa soittivat Mikael Wackilin ylh. ja Mona Tykkyläinen vas.

Kuva. Sukukokouksen osanottajat

Tykkyläisten sukuseura r.y:n sukuneuvosto kokoontui

Tykkyläisten sukuseuran neuvosto kokoontui 28.6.2016 Joensuussa Surakanbaarissa. Kokouksessa käytiin läpi sukuseuran nykytilannetta ja tulevaisuutta. Ja mietittiin seuran identiteettiä. Neuvosto näki tarpeelliseksi seuran toiminnassa sukupolvenvaihdoksen ja "digiloikan". "Digiloikan" tarkoituksena olisi tavoittaa ne sukuun kuuluvat, jotka eivät ole tietoisia seuran olemassaolosta ja saada ne toimintaan mukaan. Sukuneuvosto kokoontuu kerran vuodessa ja koordinoi sukuseuran toimintaa.

Sukuseuran tarkoitus on ylläpitää Tykkyläisen suvun identiteettiä ja edistää suvun keskenäistä kommunikaatiota. Sukuseuralla on seuraavat keinot tavoitteiden saavuttamiseksi

1. Sukukokoukset, seuraava kesällä 2018
2. Sukuseuran lehti, paperiversio postin jakelussa ja sähköinen muoto internetissä
3. Sukuseuran internet -sivut
4. Sukuseura sosiaalisessa mediassa, Facebook-
5. Sukututkimustyö

Paavo Lambropoulos
Sukuseuran sihteeri

Kuva. Sukuneuvosto kokoontui Joensuussa Surakan baarissa.

Luotamme ovat poistuneet

Erkki Paavo Tykkyläinen
31.5.1928 – 12.3.2016

Erkki Paavo Tykkyläinen

Rakkaamme Erkki Tykkyläinen kuoli 12.3.2016 Enossa, Hopearannan hoivakodissa. Erkki oli kuollessaan 87 –vuotias, hän oli syntynyt 31. toukokuuta 1928 Enossa. Erkki haudattiin huhtikuun 4. päivänä puolitoista vuotta aiemmin kuolleen Sinikka -puolison viereen Enon Hepokankaan hautausmaalle. Siunaustilaisuuden jälkeen pidettiin lämminhenkinen muistotilaisuus Enon seurakuntatalolla. Erkkiä jäivät kaipaamaan lapset Riitta, Leena ja Ismo perheineen sekä siskot ja veljet perheineen.

Erkki oli Janne ja Hanna Tykkyläisen yhdeksästä lapsesta vanhin. Perheen koti sijaitsi Iljanvaarassa Uimaharjun Enonsalolla. Erkin ollessa vanhin lapsista joutui hän jo hyvin nuorena

Pauli Tahvanainen
28.12.1931 – 1.7.2016

na ottamaan vastuuta vanhempiansa auttamisesta ja tekemään aikuisten töitä. Hän oli isänsä apuna metsätoissa ja toimi äitinsä luottohenkilönä monenlaisten asioiden hoidossa.

Erkin varsinainen koulunkäynti jäi yläkansakouluun. Hän pärjasi koulussa hyvin ja opettaja oli sitä mieltä, että Erkin kannattaisi jatkaa opiskelua. Velvollisuudet kotona kuitenkin kutsuivat ja Erkki koki, että hänen pitää jäädä auttamaan äitiä ja isää. Myöhemmin hän jatkoi opiskelua omatoimisesti mm. Kansanvalistusseuran kirjekursseilla ja hankki näin teknillistä tietoa sähkötöihin ja rakentamiseen liittyen. Armeijan Erkki kävi Uudenmaan rakuunarykmentissä Lappeenrannassa ja siirtyi reserviin alikersanttina.

Oltuaan jo hyvin nuorena metsätöissä ja uittossa Erkki aloitti Uimaharjun tiemestaripöörissä kuorma-auton apumiehenä ja kuljettajana ollessaan 26 vuotias. Kuusi vuotta myöhemmin hän siirtyi Metsähallinnon Rahkeen Varikolla tiehöylän ja raskaankaluston vetoauton kuljettajaksi. Tämä työ vaati liikkumista ympäri pitäjää, myös pitkin harvaan asuttuja tieosuuksia ja rajaseutua. Kauimpana olleet työt edellyttivät useampien päivien poissaoloa kotoa, työpäivät venyivät ja lepoaikakin oli vietettävä tiehöylän ohjaamossa, ellei kohdalle sattunut sopivaa taloa, josta saattoi pyytää yösiijaa. Vuonna 1962 Erkki siirtyi Enso Gutzeitin Uimaharjun sahalle työkoneenkuljettajaksi ja työskenteli siellä eläkkeelle siirtymiseensä saakka, vuoteen 1987. Erkki oli työssään ahkera ja velvollisuuden tuntoinen, hän venyi aina tilanteen mukaan. Tärkeitä elämän arvoja olivat vastuullisuus, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus.

Erkki avioitui Sinikka Rusasen kanssa vuonna 1953. Sinikka oli sisar Aunen kaverina vierailut Iljanvaarassa ja tullut sitä kautta Erkille tutuksi. Häät vietettiin Sinikan kotona Juttuväärassa. He asettuivat aluksi asumaan Sinikan kotiin Juttuväärään. Esikoinen, Riitta, syntyi vuonna 1955, Leena syntyi 1959 ja Ismo 1961. Erkki ja Sinikka muuttivat Uimaharjuun vuonna 1956, ensin vuokra-asuntoon ja sitten rakentamaansa omakotitaloon vuonna 1963.

Aktiivivuosinaan Erkki oli aina työn touhussa. Töitä tehdessään hän suunnitteli jatkuvasti uusia projekteja niin, ettei vapaa-aikaa juurikaan jäänyt. Erilaisten kunnostus- ja pihatöiden ohella Erkki oli ahkera marjastaja. Usein marjareissuille lähdettiin koko perheen voimalla ja marjoja kerättiin myytäväksikin.

Eläkkeelle siirtymisen jälkeen alkoi uusi elämänvaihe. Kunnostustöitä riitti edelleenkin,

mutta myös harrastuksille oli aikaa. Eussaareissa, Pielisen kauniissa maisemissa sijaitseva kesäpaikka oli Erkille ja Sinikalle hyvin rakas ja siellä he viettivätkin kesäisin paljon aikaa. Terveysten ja hyvinvoinnin vaaliminen tuli Erkille iän myötä tärkeäksi. Pitkäkestoinen liikunta kuului lähes jokaisen päivän ohjelmaan, kesäisin juoksu- tai pyörälenkit ja talvisin hiihto. Talvisin aikaa kului myös lukemisen parissa, hän oli erityisen kiinnostunut historiasta ja uskonnosta. Eläkkeellä ollessa oli aikaa myös ulkomaanmatkoille, useimmat matkat he tekivät Mikko -veljen ja hänen puolisonsa kanssa.

Erkillä oli kolme lastenlasta Laura, Anni ja Janne, jotka viettivät usein aikaa ukin ja mummon luona. Erkki viihtyi lasten kanssa, hän kertoi paljon tarinoita ja he lauloivat usein yhdessä. Myös jännittävät luontoretket ukin kanssa ovat jääneet lapsille mukavina muistoina mieleen samoin kuin ukin positiivisuus ja iloisuus.

Erkki oli hyväkuntoinen ja sai elää pitkään täysin terveenä, kunnes Alzheimerin tauti alkoi vaikuttaa hänen elämäänsä. Tauti eteni hitaasti ja Sinikka –puoliso toimi useita vuosia Erkin omaishoitajana. Viimeiset vuodet Erkki vietti hoivakodissa (Erkin kuva Hopearannan hoivakodista). Hän oli sairaudestaan huolimatta aina hyväntuulinen ja kiitollinen kaikesta. Sukulaisten ja ystävien vierailut hoivakodissa olivat hänelle tärkeitä ja ihan viimeiseen saakka hän muisti aina kiittää käynnistä ja toivottaa hyvää matkaa. Hänen elämänohjeensa olikin, että pitää muistaa kiittää siitä, mitä on.

Kun pitkän elämän elää saa voi tyyneesti uneen nukahtaa. Kaikki on valmista, avoin on tie, Isä taivaan omansa perille vie.

Riitta Laitasalo, Erkin vanhin tytär

Niilo Tykkyläinen

Erkki ja Mikko Konttiijoin savotassa 1942

Erkki oli minulle isovelji, joka oli jo lähes aikuinen silloin kun minun muistini alkoi. Pikkuveljenä olen saanut kuulla Erkiltä paljon asioita 1930-luvulta ja erityisesti elämästä sota- ja pula-ajalta. Eräs näistä tarinoista liittyy uittosavottaan Konttiijoenlailla vuonna 1942.

Sävel: Limperin Hilma

Vielä kai muistat sä lapsuuden ajan
tässä tutussa mökissä niin.
Sodan, evakon ja pula-ajat,
koti kuitenkin turvallinen
Täällä me kasvettiin, koulussa käytiin
elämän taitoja opeteltiin
Nuorimmat vielä kun nukeilla leikki,
Tiesi' Mikon kanssa jo savottaan vei.

Sä kolmetoista vuotta kun olit
miesten töitä jo harjoittelit
Konttiijoenlailla kun savotta alkoi
kuorintaurakkaa tavoittelit
Mikon kanssa te urakan saitte
ropseja tukkeja kuoriskeltiin.
Honkasen Anni kortteerin antoi,
aamusta iltaa aherrettiin

Annilla heikkeni elämänhalu
tauti kun häneltä voimia vei.
Toiminut enää ei pontikkapannu
Onni Puhakkakin jauhensa muualle vei.
Pois Anni kuoli ja surua suurta
virren veisuulla lievennettiin
Ulukon väkeä tueksi saatiin,
rakasta vainajaa kun veisattiin

Ropsit ja tukit kun puhtaiksi saatiin,
vieretysurakkaa tavoiteltiin.
Kuoritut puupinot rannalle pantiin
helposti jokeen ne vierittää vois'
Keväällä tammi kun korjausta kaipas,

Erkillä, 14 v, ja jopa kolme vuotta nuorem-
malla Mikolla oli kokemusta uittosavotoista
keväisin. Laulu on tehty Erkin 80-vuotisjuh-
laan lapsuudenkodissamme vuonna 2008

se mullalla tiiviiksi paranneltiin.
Vettä kun varastoon kylliksi saatiin,
puiden uitto silloin aloitettiin.

Tukit ne liukui ja keksit ne heilui,
vieretysurakka voimia vei.
Pitkät päivät vongassa seistiin,
tukkeja keksillä tökiteltiin
Pitkää päivää ain uittolla tehtiin,
nukkumaan pariaksi tunniksi vain
Yöt meni tulilla laavujen alla,
aamulla vongalle kiiruhdettiin.

Hartsuvoilta me ruokaakin saatiin,
velliä, puuroa kun tarjottiin.
Pomminvarmaa vanikkaa syötiin
ensin kun joessa liotettiin
Kun hartsuvoi toiselle rannalle sattui,
joki tukeilla juosten ylitettiin
Mikolta siinä housutkin kastui
töitä se kuitenkin haitannut ei.

Savotta päättyi, kun puut oli loppu
purosta ohtimet pois purettiin.
Ketjut olalle mukana vietiin
seuraavaa uittoa odottamaan.
Niin oli Konttiijoin savotta tehty
Uupuneet poikaset kotiutettiin
Tässä tuvassa unikin maistui
Uusia haasteita odoteltiin.

Toivo Ikonen

Hevosmuistoja

Juokse sinä humma, kun tuo taivas on niin tumma ja kahden tässä hiljaa mennään. Humma on pojalle ainoa aarre ja sellaista ei ole kellään. Hummani hei, hummani, huputiti hummani hei”

Tämä vanha rekilaulu kertoo hevosmiehen syvästä kiintymyksestä hevoseensa, jota hän hellytelynimellä kutsuu hummaksi. Hevosen kyky palvella isäntäänsä riippuu ratkaisevasti sen saamasta hoidosta ja hohtelusta. Useimmat aikoinaan tutemani hevosmiehet ymmärsivät huolehtia hummastaan, mutta joissakin tapauksissa eläinsuojelu oli unohtunut.

Kansakouluaajalta muistan lukeneeni Sakari Topeliuksen Maamme -kirjasta suomenhevosta koskevan luvun. Siinä aivan erityisesti korostettiin hevosen hyvän hoidon tärkeyttä. Eäimen räakkäminen ja ruoskiminen tuomitaan jyrkästi.

Synnyinkodissani Sikovaarassa hevosta kohdeltiin Topeliuksen ohjeiden mukaan. Isäni oli harjaantunut hevosen käsittelyyn pienestä pitäen. Käsiään kätevästi hän teki itse ajokalut ja längetkin. Kerran valjaita korjattaessaan isä joutui sivutöinään nukuttamaan silloista perheemme pienintä. Laulutaitoisena hän lyrkytti kehtolaulua päätyöhönsä liittyvästä aiheesta omin sanoin: ”Isäpä teki hevoselleen uuvven marhaminnan. Uuvven marhaminnan ja minnan, ja uuvven marhaminnan.” Marhaminta on hevosen talutus- ja kiinnitysremmi.

Kun me Lyytin lapset aloimme päästä kynnyksen yli, Aimo -veljestä kasvoi kelpo hevosmies. Tehtävä lankesi hänelle luonnostaan, eikä siinä käyty mitään kisaa veljesten kesken. Aimo oppi isältä alan taidot kengitystä myöten. Hevosen kengitys on välttämätön kavioiden kulumisen ja liukastumisen ehkäisyyn vuoksi. Talvikelillä tulee olla jäänauloilla kiinnitettävät hokkikengät.

Sikovaaran tilan hevosajoneuvojen hankinnassa ensimmäinen edistysaskel oli Risto-ukin kertoman mukaan 1900-luvun alkukymmenellä ostetut linjarkärrit. Kelpasi nyt kirkkoonkin lähteä, kun kyyti oli mukavampaa kuin sontakärrillä. Kerran kirkonmäellä jo aiemmin linjarkärrit hankkinut tokräjäveläinen talollinen oli tokaissut vähätellen ukille: ”Ka, sinähiikkö out ajanna kirkkoon oikein linjarkärrillä?” Ukki tuhahti vastaten samalla mitalla: ”Ka, niin ajon ja sammoo tietä mitä muuttiikkimmeiset!” Ukki oli siihen aikaan vain vuokraviljelijä, josta seikasta talollinen kuin kautta rantain veisteli. Toinen merkittävä edistysaskel oli kumipyöräkärrien hankinta 1950-luvun vaihteen tienoilla. Sikovaarassa hevosesta luovuttiin 1960 -

Kuva. Toivo Ikonen kotonaan yhden mieliharrastuksensa parissa

Kuva vuodelta 1933. Toivon perhe lähdössä äidin lapsuuskodista Iljalasta Sikovaaraan. Matkaa noin 40 km. Mukana Heikki-isä ja Lyydi-äiti sekä lapset Toivo, Aulis ja Aimo

luvun puolivälissä. Viimeinen humma oli kotikasvatti. Luopumiseen lieene liittynyt jopa haikeutta. Zetor -merkkisen traktorin hankinta johti uuteen aikaan

Isän kanssa savotassa

Sodan jälkeen ei työttömyyttä ollut ainakaan maaseudulla. Savotoita riitti kaikille. Kerronpa nyt isän kanssa tekemästani savottareissusta Koitereen rannalle Piilovaaraan. Köröttelimme hevosella ensin Huhukseen ja siitä järven yli jäätietä pitkin perille. Matkaa sinne kertyi liki 30 km. Matkalla vierähti kokonainen päivä. Hevoselle varattiin heiniä ja apetarpeita, silppuja ja jauhoja. Kortteeritalossa keitimme itse ruokamme, ostimme tuoretta maitoa ja perunoita. Eväänä meillä oli ruistleipiä, lihakukko, voita, läskilihaa, kahvinkorviketta ja jäädytettyä maitoa. Nukuimme tuvan lattialla olkipostelilla vällyjen alla. Lakanat ja yöpuku eivät kuuluneet varusteisiin. Tehtävämme oli ajaa valmista nelimetristä puutavaraa metsästä järven rantaan. Pinojen pohjalla oli joukossa niin isoja haapapölkkyjä, jotka vain vaivoin saimme kankien avulla rekeen. En muista sitä, montako viikkoa tämä savotta kesti ja kuinka paljon tienasimme. Kun muita ansiotöitä ei ollut tarjolla, savotointi oli välttämätöntä niukan toimeentulon kohentamiseksi. Savottamuistot eivät välky mielessäni kovin auvoisina, joten en haluaisi elää niitä uudelleen.

Piilovaaran savotan aikaan en tiennyt mitään seudun kulttuurihistoriasta. En tiennyt, että melkein naapurina oli Kontiovaara, Koitereen runottaren, Kantelettaren laulajan, Mateli Kuivalattaren (1771 – 1846) kotitalo. Itse Elias Lönnrot vieraili siellä v. 1838. Tietämättömyyteni perustui sodan vuoksi vajavaiseen supistetun kansakoulun oppimäärään, johon ei kuulunut kotiseudun historia. Historiaa kyllä koulussa opetettiin ja se aloitettiin jo yläkoulun ensimmäisellä luokalla muinaisten roomalaisten sotaretkistä ja keisarien julmuuksista! Minulla on väitteeni todisteeksi silloinen oppikirja tallella.

Sodan jälkeen kansalaisia kannustettiin ponnistelemaan yhä parempiin työsaavutuksiin jakamalla metsureille ja ajomiehille TEHO-pakkauksia. Pakkaus sisälsi pienen määrän kuivamuonaa, laardia, sokeria, kahvinvastiketta ja tupakkaa. Siihen aikaan tupakkakin luokiteltiin työtehoa kohottaviin hyödykkeisiin. Jossakin vaiheessa meidänkin veljessarjassa onnistuttiin noita himoittuja pakkauksia saamaan. Tupakat jäivät meiltä polttamatta. Luovutimme ne tupakantuskaa kärsiville naapureille.

Muistini mukaan Härkösen veljekset Lutista, Koitereen itärannalta voittivat puutavaran ajossa valtakunnan mestaruuden.

Koulutusta hevosalalla

Olen saanut hevosalan koulutusta Ilomantsin pienviljelijäkoulussa 1948 ja sotaväessä eläinlääkintäaliupseerikoulussa Ypäjällä 1950. Kontiorannan varuskunnassa minut aiottiin lääkintäaliupseerikouluun, mutta anoin pääsyä Ypäjälle. Oppilaita oli 20 maan eri varuskunnista. Opetus oli hyvin sääntöläistä, vuoroin teoriaa ja käytäntöä. Oppiaineita olivat hevosen hoito ja käsittely, kengitys, ratsastus, maastoharjoituksia kuormakärkyjen kanssa jne. Kerran tallivuoroni aikana erään tammän synnyttämisen aika tuli ja se pyöräytti terveen varsan. Kun emo hetken varsaansa hoivaili, se kömpi pian jaloilleen ja suuntasi vaistonsa varassa emonsa nisälle. Tapahtuma jäi ainutkertaisena kokemuksena pysyvästi mieleeni.

Ratsastuksesta minulla ei ollut lainkaan valmiuksia. Niinpä ensimmäisellä ratsastustunnilla olin aivan avuton. Kouluttajana toiminut väpeli Siltanen minua komensi karjuen: ”oppilas Ikonen, tähän rötökötätte siellä hevosen selässä kuin jauhosäkki, selkä suoraksi, ravia, mars, keventäkää, keventäkää...” Yhäti nuo komentosanat kaikuvat korvissani. Koulun päättäjäsissä johtaja aloitti todistusten jakamisen näin lausuen: ”Kurssin priimus on oppilas Ikonen. Ansioistaan hänet ylenne-

Kuva. Oppilas Toivo Ikonen Ypäjän eläinlääkintäaliupseerikurssilla ratsailla allaan marsalkka Mannerheimin jatkosodassa käyttämä ratsu Katy v. 1950

tään alikersantiksi.” Ihmettelin itsekseen, miten minä, ”jauhosäkki”, noin ylös ylenin! Ypäjältä palasin Kontiorannan varuskuntaan hevoskomppaniaan. Sieltä sain kengityskomennuksen Nurmekseen, jossa oli silloin puolustuslaitoksen jokin pieni toimipiste. Matkustin sinne junalla

valtion kyydillä. Saattoipa olla niin, että ”herra alikersanti” kuvitteli olevansa ”isänmaan asialla”.

Kontiorannan varuskunnan jokainen ikäluokka joutui osallistumaan Rovajärvellä pidetyille harjoitusleireille. Hevoset ajoneuvoineen ja varusteineen lastattiin junaan. Kontiolahden asemalta suunnattiin Misiin, josta kärrykyydillä köröttelimme perille. Lähtöhötäkässä sattui ikävä tapaturma, kun kärryjen aisojen asentoa kohennellut sotamies Armas Palviainen putosi kuljetusvaunun reunan päälle sillä seurauksella, että reisiluu rasahti poikki. Siihen päättyi ilomantsilaispojan varusmiespalvelus, sillä noin vakavan vamman paraneminen vei kuukausia. Sotaväkijästä jäi mieleeni ihan kelvolliset muistot. Kertausharjoituksiin en ole kertaakaan saanut kutsuajohdun koneitten tulosta hevosten tilalle.

Viime sodissa ja erityisesti talvidosassa hevosten osuus oli kuljetustehtävissä ratkaisevan tärkeä. Hevoset hankittiin maataloilta puolustuslaitoksen käyttöön pakko-otolla. Luouvutustilanne on koettu usein miltei samaksi kuin perheenjäsenen lähtö sotaan. Rintamaolot olivat niin miehille kuin hevosille ankeita aikoja nälän, vilun ja kuoleman keskellä. Hevosia jäi kentälle siinä missä miehiäkin. Kotiutetut hevoset olivat muuttuneet luonteeltaan vammaisiksi; säikkyivät lentokoneen ääniä ja käyttäytyivät arvaamattomasti. Aiheesta ”hevoset sodassa” on tänä vuonna julkaistu oikein väitöskirja. Älyteknologian hallitsevat voivat halutessaan perehtyä aiheeseen omien laitteitensa avulla.

Äitini kodissa hevonen oli välttämätön

Äitini kertoman mukaan hänen synnyinkodissaan Iljanvaarassa oli samanaikaisesti useita hevosia. Olihan pinta-alaltaan isossa

talossa kookas kavinavetta, josta löytyi riittävästi tallitilaa. Hevoset olivat aivan välttämättömiä palvelijoita pelto- ja metsätöissä sekä kirkko-, kyläily ja ostosmatkoilla. Talosta jouduttiin usein lähtemään myös ikäville matkalle saattamaan lapsivainajaa viimeiselle taipaleelle hautausmaan hietakehtoon. Mikko-ukki joutui kokemaan peräti kahdeksan oman lapsen menetyksen.

Entisajan isännät olivat suorastaan ylpeitä ajokistaan ja usein siihen oli aihettakin. Kerran Mikko-ukki ja Sarkkisen isäntä samalta kylältä olivat olleet hevosillaan matkalla samaan suuntaan. Hevosmiesten kesken keskustelun aihe liittyi tietysti hevoseen ja kummalla se on ”riskimpi”, kovempi juoksemaan? Asia selvisi vain kokeilemalla. Kun jonkin matkaa oli täyttä ravia edetty, Sarkkisen hevonen menehtyi.

Hevosen asema on 1950-luvulta täysin muuttunut. Nyt elämme koneiden aikakautta. Hevosen tehtävä on lähinnä viihdyttää ihmisiä vapaa-ajan harrastuksissa. Esimerkiksi vaikka ratsastus ja raviurheilu. Monet lukijat tuntevat ainakin nimeltä kiteeläisen muusikon Tuomas Holopaisen, jonka laulajapuoliso Johanna Kurkela on intohimoinen ratsastaja. Hän kertoo harrastuksestaan *Terveys nyt* 03/2015 – lehdessä. Ratsastus puhdistaa mielen. Hevossa on ihmeellistä läsnäoloa. Se on sinut itsensä kanssa ja on lempeä ja lämmin. Minut valtaa rauha ja hyvä olo, kun vain katsonkin hevosta. Tulee sellainen olo, että kaikki on hyvin.

Oheinen valokuva on otettu v. 1950 Ypäjällä puolustuvoimien huoltokoulun erään talin edustalla. Hevonen on marsalkka Mannerheimin (1867 – 1951) entinen ratsu Katy. Selässä istumassa aliupseerioppilas Toivo Ikonen. Marsalkka kuoli n. puolen vuoden kuluttua. Maineikas isäntä ja uljas ratsu eivät enää kohdanneet

Laukaassa 6.11.2016

Teitä kaikkia Tykkyläisten sukuun kuuluvia lämpimästi tervehtien

Toivo Ikonen

Niilo Tykkyläinen

Suomi täyttää 100 vuotta vuonna 2017

Suomen itsenäistymisen aika Enossa

Ensi vuonna tulee 100 vuotta siitä, kun Suomesta tuli itsenäinen valtio. Miten nuo ajat koettiin Tykkyläisten suvun juurilla Enon kunnassa?

Ensimmäinen maailmansota alkoi vuonna 1914. Suomi oli silloin suuriruhtinaskunta ja osa Venäjää. Tsaari Nikolai II valmistautui puolustamaan Venäjää saksalaisia vastaan. Saksan ja Venäjän sotaa ei kuitenkaan Suomen alueelle tullut. Sen sijaan tuli Venäjän

maaliskuun vallankumous, jossa Nikolai II syrjäytettiin ja lokakuun vallankumous, jossa bolshevikit tulivat valtaan Venäjällä. Joulukuun 6. päivä julistautui itsenäiseksi ja joutui sitten vuonna 1918 ankaraan sisällissotaan, jota vapaussodaksi kutsutaan. Kansalaisten tuskaa lisäsi vuosina 1917 – 19 ankara elintarvikepula ja suoranaisten nälänhätä. Tykkyläisten asuinsijoilla Enossa poliittinen tilanne kiristyi, mutta taistelutantereeksi ei Enon misään vaiheessa joutunut

Poliittinen tilanne Suomessa kiristyi

Maailmansodan sytyttyä Venäjän tsaari Nikolai II varautui Saksan hyökkäämiseen Suomen kautta Venäjälle. Tämän vuoksi tsaari rakennutti pitkän linnoitusvyöhykkeen, joka Pohjois-Karjalassa kulki Pielisjoen vesistöä seuraten. Venäjälle julistettiin sotatilalaki, joka rajoitti tiedon saantia. Venäjä oli aloittanut Suomessa laajan venäläistämisprosessin, joka ulottui koko maahan.

Suomessa oli syntynyt aktivismia Suomen irrottamiseksi Venäjästä. Tätä varten muodostettiin salassa aseelliseen toimintaan valmiita yksiköitä. Näitä perustettiin mm urheiluseurojen, palokuntien ym alle. Venäläiset valvoivat tarkoin näitä toimia ja monet yritykset epäonnistuivat. Eteläisessä Suomessa oli jo pitkään syntynyt poliittista jännitettä porvareiden ja työläisten välille ja valmistauduttiin työväen vallankumoukseen. Tilanne kärjistyi yleislakoksi marraskuussa 1917 ja varsinainen sota alkoi tammikuussa.

Suojeluskunnat ja punakaartit

Suomessa ei autonomian lopussa ollut omaa armeijaa. Autonomian ajan lopulla perustettiin ympäri maata suojeluskuntia turvaamaan

järjestystä. Suojeluskuntien piti turvata järjestystä porvareiden keskuudessa. Vastaavasti perustettiin myös työväen järjestyskaarteja, punakaarteja, joiden piti turvata järjestystä työväestön keskuudessa. Suojeluskunnista muodostettiin vuoden 1918 alussa Suomen valkoinen armeija. Punakaartit järjestäytyivät punaiseksi armeijaksi ja sota punaisten ja valkoisten välillä alkoi 1918 tammikuussa eteläisessä Suomessa. Muualla Suomessa oli aseellisia konflikteja, mutta ei varsinaisesti rintamasotaa.

Vuosina 1917 – 18 maata kohtasi paha elintarvikepula. Suomi ei ollut elintarvikkeiden osalta omavarainen vaan nojasi Venäjältä tuotuun viljaan. Vuonna 1917 pula alkoi sen vuoksi, Venäjän maaliskuun vallankumouksen jälkeen elintarviketuonti Venäjältä loppui, eikä maailmasodan vuoksi elintarvikkeita voitu tuoda meritse. Vuosi 1918 oli katovuosi, joka aiheutti pahan nälänhädän. Silloin syötiin pettuleipää ja muita korvielintarvikkeita. Ihmisiä kuoli nälkään. Vuoden 1919 sato oli hyvä ja elintarvikepula helpottui.

Maaïlmansodan aika Enossa ennen Venäjän vallankumousta

Maaïlmansodan alkuvuodet olivat Enossa rauhallisia. Venäjän sotatilalain vuoksi tuli ankara sensuuri ja työväenyhdistykset ja muu poliittinen toiminta joutuivat tarkkaan seurantaan. Muuten sodan alkuvuodet olivat jokseenkin hyvää aikaa enolaisille. Nikolai II:n saksalaishyökkäyksen varalta rakennettavien linnoitustöiden vuoksi Enoon tuli kiinalaisia ja kirgiisejä, minkä lisäksi työtä oli tarjolla myös enolaisille. Sotilaat johtivat linnoitusten ja teiden rakentamista. Linnoituksia tehtiin ainakin Jäyskellä Venäihenniemellä ja Enon Niskassa. Asuntona oli mm. Valliniemessä oleva tehtaan talo. Isäni Janne Tykkyläinen oli silloin nuorukainen ja muisteli, että viinosilmäisiä kirgiisejä oli myös Uimaharjussa. Sotasensuurin vuoksi tietoja noista tapahtumista on jokseenkin vähän saatavissa. Puutetta ei koettu ja elintarvikkeita saatiin riittävästi Venäjältä. Mainitaan, että venäläisiä sotilaita oli Enossa noin 100.

Suhteissa venäläisiin ei liene ollut suurempia ongelmia. Lähteiden mukaan sotilaiden läsnäoloa ei koettu ongelmaksi. Venäläistämisprosessista Enossa ei ole mainintoja. Ehkä juuri sotasensuurin vuoksi venäläistämisestä ei ole Enossa dokumentoitu.

Poliittisen tilanteen kiristyminen Enossa 1917

Poliittinen tilanne eteläisessä Suomessa kiristyi vähitellen mm. torpparikysymysten vuoksi. Näin kävi myös Enossa, vaikkakaan tilanne ei kehittynyt suoranaisten konfliktien tasolle. Poliittinen toiminta oli voimakkainta työväenyhdistyksissä, joissa kävi puhumassa eteläisestä Suomesta agitaattoreita, jotka lietsosivat työläisten vihaa valtaa pitäviä vastaan.

Tunnetuin oli August Wesley, joka myöhemmin oli korkeassa asemassa punaisessa armeijassa. Vuoden 1917 marraskuun yleislakko kiristi työläisten ja järjestysvallan välejä huomattavasti. Toivo Rätö kertoo, että mm. Uimaharjun asema oli lakon aikana lakkolaisten valvonnassa, eivätkä junat kulkeneet ilman lakkolaisten lupaa. Lakkolaisista Rätö mainitsee Antti Tykkyläisen Haapalahdesta, joka piti asemaa hallussaan ja valvoi junaliikennettä Uimaharjussa.

Vuoden 1917 lopussa Enon kunta käsitteli järjestyksenpitoa kunnassa. Kunta myönsi avustusta työväen järjestyskaartien ja suojeluskuntien perustamiseksi. Tarkoituksena oli, että työväen kaartit, punakaartit, voisivat parhaiten turvata järjestyksen ylläpidon työläisten keskuudessa ja suojeluskunnat porvarien keskuudessa. Silloin ei ollut näköpiirissä, että nämä osapuolet, suojeluskunnat ja punakaartit joutuisivat ”taistelemaan” toisiaan vastaan.

Tavallisten Tykkyläisten kannalta poliittisten jännitteiden kiristyminen on varmasti herättänyt levottomuutta. Ainakin yhtä suurta levottomuutta aiheutti elintarvikkeiden pulan kiristyminen. Tsaarivallan aikana oli totuttu siihen, että Venäjältä sai riittävästi elintarvikkeita. Maaliskuun vallankumoksen jälkeen Venäjällä oli levotonta, eikä elintarvikkeita enää saatu. Kun omavaraisuusaste oli ollut alhainen, oli seurauksena paheneva elintarvikkepula. Elintarvikkeita pantiin kortille ja tilanne paheni edelleen seuraavina vuosina. Elintarvikkepula alkoi vuonna 1917 ja oli pahimmillaan vuoden 1918 katovuoden jälkeen aina vuoteen 1919.

Vapausota alkoi 27. tammikuuta 1918

Vapausodan aika ja sodan jälkeisten puhdistusten aika Enossa

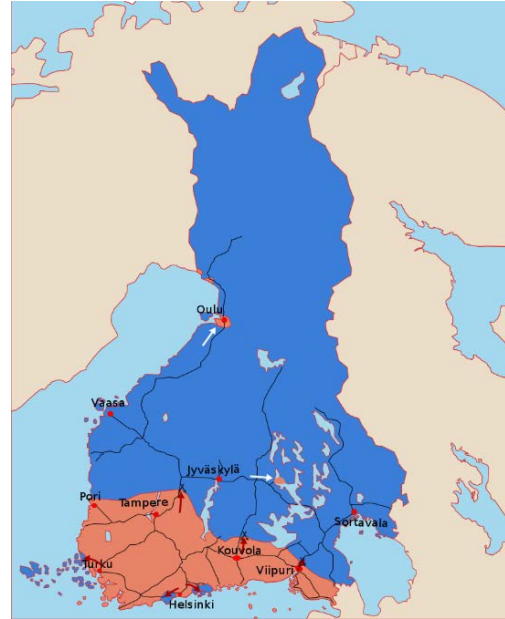
Suomessa perustetuista suojeluskunnista perustettiin valkoisen Suomen armeija. Näin kaikki suojeluskunnat tulivat organisoiduiksi yhteisen johdon alaisuuteen. Valkoiseen ar-

meijaan otettiin aluksi vapaaehtoisia suojeluskuntalaisia. Enosta lähti vapaaehtoisina valkoiseen armeijaan 59 suojeluskuntalaista. Vapaaehtoisia ei kuitenkaan ollut riittävästi,

minkä vuoksi Enossa kiireellisessä kuntakoukussa päätettiin, että jokaisen 15 – 50 -vuotiaan oli lähdettävä sotimaan. Vapausso-
dassa rintamalla kaatui useita enolaisia. Huh-
tikuussa perustettiin Enoon veljeshauta sodan
uhreille. Enolaisia osallistui valkoisten puo-
lella sotaan yhteensä 273 henkeä. Monet työ-
väenyhdistyksiin ja punakaartiin kuuluvat ei-
vät osallistuneet kutsuntoihin, mistä seurasi
vaikeita jännitteitä vapaus sodan aikana ja sen
jälkeen. Suojeluskunnat tekivät tarkastuksia
kutsunnoista kieltäytyneiden koteihin, etsivät
aseita, veivät henkilöitä kuulusteluihin Joen-
suuhun ja pitivät tiukasti tilannetta hallinnas-
saan.

Suojeluskunnat pidättivät punakaartilaisiksi
epäilemiään sosiaalidemokraatteja ja lähetti-
vät heidät kuulusteluihin Joensuuhun. Yksi
heistä oli Antti Tykkyläinen Haapalahdesta.
Antti samoin kuin useimmat muut palasivat
pian takaisin. Useita enolaisia lähetettiin
myös vankileirille, joilta suurin osa palasi
myöhemmin takaisin ilman tuomiota. Vaikka
poliittinen tilanne Enossa kiristyi, ja riski
aseellisten yhteenottojen syntymiselle oli il-
meinen, piti suojeluskuntien ja sosiaalidemo-
kraattien johto tilanteen hallinnassa. Toisin
kuin eteläisessä Suomessa, Enossa ei vapaus-
sodan jälkeisissä puhdistuksissa teloitettu ke-
tään. Myöhemmin sai Kaltimon suojeluskun-
nan päällikkö Robert Pelkonen kiitosta maltil-
lisuudesta kriisin aikana ja siitä, että hän puo-
lusti omia työläisiään. Joensuussa Siilaisten
vankileirillä ammuttiin 17 henkeä, joista yksi
oli enolainen. Kaikkiaan Joensuussa ammut-
tiin suomalaisia 57 ja venäläisiä sotilaita 104.

Valkoisten puolella Joensuun varuskunnan li-
säksi rekrytoitiin suojeluskuntalaisia vartiointi-
titehtäviin. Erilaisissa vartiointitehtävissä oli
enolaisia 62 henkilöä. Suojeluskuntiin perus-
tettiin naisosastoja ja ompelukerhoja, jotka
valmistivat sukkaa, kintaita, alusvaatteita ym
rintamajoukkoja ja omia suojeluskuntalaisia
varten. Suojeluskunnat keräsivät rintamajou-
koille ruokaa ja muita tarvikkeita. Erityisesti
elintarvikkeiden koko ajan kasvava puute li-

*Kuva. Rintamalinja punaisten ja valkoisten
välillä helmikuussa 1918. Enolaisia osallis-
tui sotaan 273 miestä, joista osa taisteli ja
kaatui kuvan mukaisella rintamalla.*

säsi paineita elintarvikkeiden keräämiselle ar-
meijalle ja myös palvelutehtävissä oleville
suojeluskuntalaisille Enossa.

Enon suojeluskuntien tehtävänä oli vartioida
Joensuun – Lieksan rautatietä Kontiolahden ja
Pielisjärven kuntien välillä. Koko rata tarkas-
tettiin aina ennen junan kulkua. Jokaisen mat-
kustajan henkilöllisyys tarkastettiin. Etsittin
kutsunnoista kieltäytyneitä ja etelästä rinta-
malta pakenevia punaisia, joita pakeni Ilo-
mantsin ja Pielisjärven kautta Venäjälle. Osa
pakenijuoista liittyi Murmanskin pataljoo-
naan, jossa osallistuivat taisteluihin Suomen
valkoista armeijaa vastaan

Ismo Björnin mukaan levottomuuksien hillit-
semiseksi pidettiin sosiaalidemokraattien tilai-
suuksia, joissa selvitettiin poliittista tilannetta
ja väärinkäsityksiä. Suojeluskuntalaisia oli
läsnä näissä tilaisuuksissa. Sosiaalidemokraat-
tien johtohenkilöiden maltilisuutta on kii-
telty. Vapaus sodan aikana ammuttiin Enossa
valkoisten toimesta yksi henkilö, talon
emäntä, joka soitti liikaa suutaan taloon tul-
leita kuulustelijoita vastaan.

Ismo Björn luettelee kirjassaan Enosta Joensuuhun kuulusteluihin lähetettyjä henkilöitä. Tiedetään että monia lähetettiin vankileireille, joilta vain osa palasi. Tammikuussa 1918 on arvioitu venäläisiä sotilaita olleen Enossa pa-

risenkymmentä. He luovuttivat aseensa suojeluskuntalaisille jo tammikuussa ja poistuivat maasta. Sen sijaan mm Joensuussa venäläiset sotilaat osallistuivat punaisten puolella kärkeä-möintiin suojeluskuntia vastaan

Kuva. Suojeluskuntien tehtävänä Enossa oli myös rautatieliikenteen varmistaminen. Sen vuoksi koko rautatiejakso Joensuusta Lieksaan käytiin vartijoiden toimesta läpi ennen jokaisen junan kulkua. Enon suojeluskunnalle kuului kunnan alueella oleva osuus Kontiolahden ja Pielisjärven kuntien välillä.

Junassa suojeluskuntalaiset tarkastivat kaikkien matkustajien henkilöllisyyden. Tarkastuksissa etsittiin mm. kutsunnoista poissa jättyä henkilöitä, etelän rintamalta ja muualta Suomesta pakenevia henkilöitä

Tykkyläisiä vapaussodassa

Isäni **Janne Tykkyläinen** osallistui vapaussotaan 18-vuotiaana. Meillä on epävarma käsitys, että hän lähti sotaan vapaaehtoisena suojeluskuntalaisena. Joensuusta osa lähetettiin etelään rintamalle ja osa jäi Joensuuhun varuskunnaksi. Isä jäi Joensuuhun, mutta meille

ei jäänyt tietoa, missä hän palveli sodan aikana.

Vapaussota oli 18-vuotiaalle rankka kokemus. Joensuussa, jonne hän ainakin aluksi meni, oli paljon enemmän levottomuuksia kuin Enossa. Joensuussa oli punaisten joukoissa paljon tehdastyöläisiä, joilla oli kova halu tarttua aseisiin, vaikka punakaartien johto päätti aseiden laske- misesta yleisen järjestyksen säilyttämiseksi. Ajoittain mm järjestyksenpito oli punaisten hallussa ja useita hallintorakennuksia otettiin punaisten haltuun. Myös Enossa oli tiukkoja tilanteita, kun suojeluskuntalaiset tekivät tarkastuksia kutsunnoista kieltäytyneiden koteihin ja miehiä vietiin Joensuuhun kuulusteluihin. En kertaakaan kuullut isän kertovan vapaussodasta.

Kuva. Kuvassa vasemmalla vapaussodan mitali ja oikealla kaikkiin kolmeen sotaan, vapaussotaan, talvisotaan ja jatkosotaan osallistuneiden viiri. Vapaussodan veteraanit muistivat viirillä isääni 80-vuotispäivänä ja laskivat havuseppeleen isäni ha- taan arkun päälle.

Heikki Ikonen, s. 1893, kunniapuheenjohtajamme Toivo Ikosen isä osallistui vapaussotaan valkoisten puolella. Hänenkään tehtävistä vapaussodan aikana ei ole jäänyt muuta kuin, että hän oli vartiointitehtävissä jossakin Korpiselän tienoilla.

Kuva. Sukuseuramme kunniapuheenjohtajan Toivo Ikosen isä sotamies Heikki Ikonen 25-vuotiaana vapaussotavuonna 1918. Kutsuntojen kautta armeijaan tulleet saivat räätälin tekemän puvun ja suutarin tekemät saappaat sekä kokardin ja olkalaput.

Uimaharjun suojeluskunnassa oli muonitusmestarina isoisäni Mikko Tykkyläinen yhdessä kauppias Emil Airaksisen kanssa. Isoisäni oli lähellä punaisten ja suojeluskuntaisten ristiriitoja. Hän on kertonut vanhimille veljilleni, miten punaisten kanssa piti toimia eli piti antaa joskus periksi ja olla sovinnollinen. Vuoden 1918 lopussa määrättiin Enoon kunnallisia järjestysmiehiä, jolloin Mikko Tykkyläinen nimettiin Uimaharjuun kunnalliseksi järjestemieheksi.

Tykkyläisistä mainitaan Björnin kirjassa Haapalahdessta kotoisin ollut Antti Tykkyläinen.

Enonsalon suojeluskunta

Mielenkiintoista aikalaisen dokumentoimaa tietoa noilta levottomilta vuosilta on Enonsalon koulun opettajan Jaakko Kauton Enonsalon koulun päiväkirjassa. Enonsalon koulua olivat tuolloin käyneet isäni ja hänen sisaruksensa koulun perustamisesta vuonna 1906 alkaen ja myös vapaussodan aikana. Myöhemmin meitä sukulaisia oli koulussa hyvin runsaasti.

Enonsalon suojeluskunnassa oli päällikkönä Otto Airaksinen ja sihteerinä Enonsalon koulun opettaja Jaakko Kautto. Suojeluskunnan johtoon kuuluivat lisäksi mm. maanviljelijät Risto Tanninen ja Matti Penttinen. Nämä nimet ovat meille vanhoille enonsalolaisille tuttuja.

Enonsalon suojeluskunta oli kylien suojeluskunnista aktiivisimpia. Koululla järjestettiin 1918 suojeluskunnan harjoituksia ja otettiin kiivaasti kantaa kansalaissodan kulkuun.

Nälänhätä Enossa 1918-19

Vuonna 1917 alkanut elintarvikepula paheni kriisiksi vuosina 1918 ja 1919. Vuonna 1917 elintarvikepulan suurin syy oli Venäjän val-

Hän oli suurlakon aikana pitämässä hallinnassaan Uimaharjun asemaa. Vapaussodan aikana hänet vietiin Joensuuhun kuulusteluihin, josta hän pääsi palaamaan kotiin ilman tuomiota.

Sodan jälkeen säädettiin Suomessa maareformilaki, jonka perusteella vuokralla olleet tilalliset saivat lunastaa maata omakseen. Antti Tykkyläinen oli kunnanvaltuustossa sosiaalidemokraattien edustajana kun uusien tilojen muodostamista käsiteltiin

Päiväkirjassa Kautto toteaa mm: *Koululla pidettiin kevätlukukaudella kahteen erään suojeluskunnan keskuudessa sotilasharjoituksia. Se oli varsinaista kasarmielämää. Annettiin harjoittelijoille ruokaa ja kahvia joka päivä. Ja joka päivä ja yö oli sotilasvartio koulun portilla ja maantiellä. Koulun entisiä oppilaita oli vapaaehtoisesti lähtenyt vapaustaisteluun seuraavat: Eino Rätty, (kaatui siellä) Matti Leppänen, Olli Rätty, Matti Heikura. Muita oli: N. Turpeinen, M. Tolvanen, O. Tahvanainen, M. Laukkanen kutsuntojen kautta sotaväessä. Matti Soikkeli, Väinö Airaksinen y.m*

Poliittista aktiivisuutta Enonsalolla kuvastaa suojeluskunnan sihteerin Jaakko Kauton esitys helmikuussa 1918. Sen mukaan maassa pitäisi antaa julistus, että ”jos rintaman selkäpuolella ilmaantuu rauhattomuuden tekijöitä, niin ne armotta tuomitaan ammuttaviksi. *Manner-Tokoin alueella tästä lähtien vastalahjaksi ammutaan kolme vankia jokaista murhaa kohti. ..*”.

lankumouksen vuoksi viljan tuonnin lakkaaminen Venäjältä ja laivakuljetusten estyminen maailmasodan vuoksi. Vuosi 1918 oli lisäksi

katovuosi, joka aiheutti nälänhätää ja elintarvikkeiden tiukkaa säännöstelyä. Nälänhätä oli pahin talvikaudella 1918-19, jolloin elintarvikkeiden puute aiheutti nälkäkuolemia. Elin-
tarvikelautakunta piti tiukasti huolta siitä, että tuottajien ylimääräinen vilja luovutettiin elin-
tarvikelautakunnalle.

Enossa syötiin pettuleipää ja jäkälää. Lehdet antoivat ohjeita hapan- ja hiivajäkäläleivän, jäkälämehusopan, jäkälähyytelön jäkälälanttupuuron teosta. Isäni Janne Tykkyläinen muisteli, että hänkin joutui noina vuosina syömään pettuleipää.

Jaakko Kautto kirjoittaa Enonsalon koulun päiväkirjassa 1918:

- Lukuvuosi 1917 – 1918 oli Suomelle ja paik-
kakunnalle nälkävuosi. Tälläkin paikkakun-

nalla syötiin kevättalvesta pettuleipää. Elin-
tarpeet olivat uskomattoman kalliita. Voi 20:-
kg. Jauhot noin 6 m:- jopa 10:- kg ja enem-
mänkin salakaupassa.. Sokeri 10:- kg Heinät
1:-1:25 kg. Olet 5:- kupo

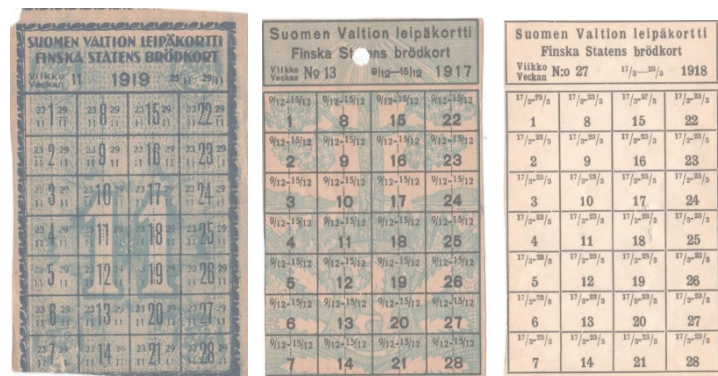
- Koulun perunan kylmi halla heinäkuussa,
sekä viimeisteli vielä syyskuussa. Samoin oh-
ria kylmi elokuussa.

- Kasvitarha menestyi sitä vastaan hyvin. Saa-
tiin kasvitarhakilpailusta Smk 50:- palkintona

19.5.1919

Koulu aloitti lukuvuoden rauhallisissa
oloissa. Nälkä vaan tekin haittojaan paikka-
kunnalla ja puutteenalaista oli elämä asuk-
kaillakin. Elokuussa ja syyskuussa opettaja
oli elint. lautakunnan hommissa kiertäen mo-
neen kertaan Enonsalon piirin arvioiden pel-
tojen pinta-alat ja vuoden kasvun laadun

Kuva. Elintarvikesäännöstely alkoi
vuonna 1917 ja jatkui vuoteen
1919. Kuvassa leipäkortteja vuo-
silta 1917 – 19. Löytyi Joensuusta
kirpputorilta.

Enonsalolla oltiin poliittisesti aktiivisia, kun itsenäisen Suomen piti päättää valtiomuodostaan. Enolaisissa oli sekä kuningasvallan että tasavaltalaisen hallitusnuodon kannattajia. 16.6.1918 Puhakanvaarassa Enonsalolla pidettiin kokous, jossa ”kannatetaan tasavaltalaista hallitusmuotoa” Jaakko Kauton alustuksen pohjalta

Käytetyissä lähteissä ei ole käsitelty, miksi porvareiden ja työläisten sekä tilattoman väestön välit kiristyivät. Viitteen siitä antaa Kansan Voima lehden teksti: ”Ikävällä odottavat torpparit vapautustaan, etenkin tukkiyhtiöiden

mielivallasta. Luhtapohjassa toista sataa torpparia tai lampuotia täydelleen tukkijunkkareiden kynsissä.”

Vapaussodan vauriot Enossa

Vaikka vapaussota sotineen ja pula-aikoiineen Pohjois-Karjalassa ja myös Enon kunnassa oli raskasta aikaa, pääsivät täällä silloin asuneet vanhempamme ja isovanhempamme vähäisemmin vaurioin kuin taistelujen kohteena olleet eteläisen Suomen alueet. Sankarivainajia tuli ja jännitteitä punaisten ja valkoisten puolella olleiden välillä jäi. Itsenäisyys kuitenkin saatiin.

Vapaussodan rintamalla taisteltiin verisesti

Vuoden 1918 keuhkatalvi oli Enossakin täynnä poliittista jännitettä ja tilanne oli räjähdysherkkä. Oheiset kuvat ovat Helsingissä vapaussodan aikaan eläneen perhetutun jäämistöstä.

Uusi Suometar julkaisi iltapäivälehdhen tapaan uutisia taistelurintamilta. Lehtinen oli sanomalehden sivun kokoinen ja sitä jaettiin kadulla 10 pennin hinnalla

Alla olevat kuva ovat samasta Uuden Suomettaren numerosta Helsingin vapautumisen jälkeen. Saksalaisten sotilaiden merkitys vapaussodan rintamilla ole merkittävä.

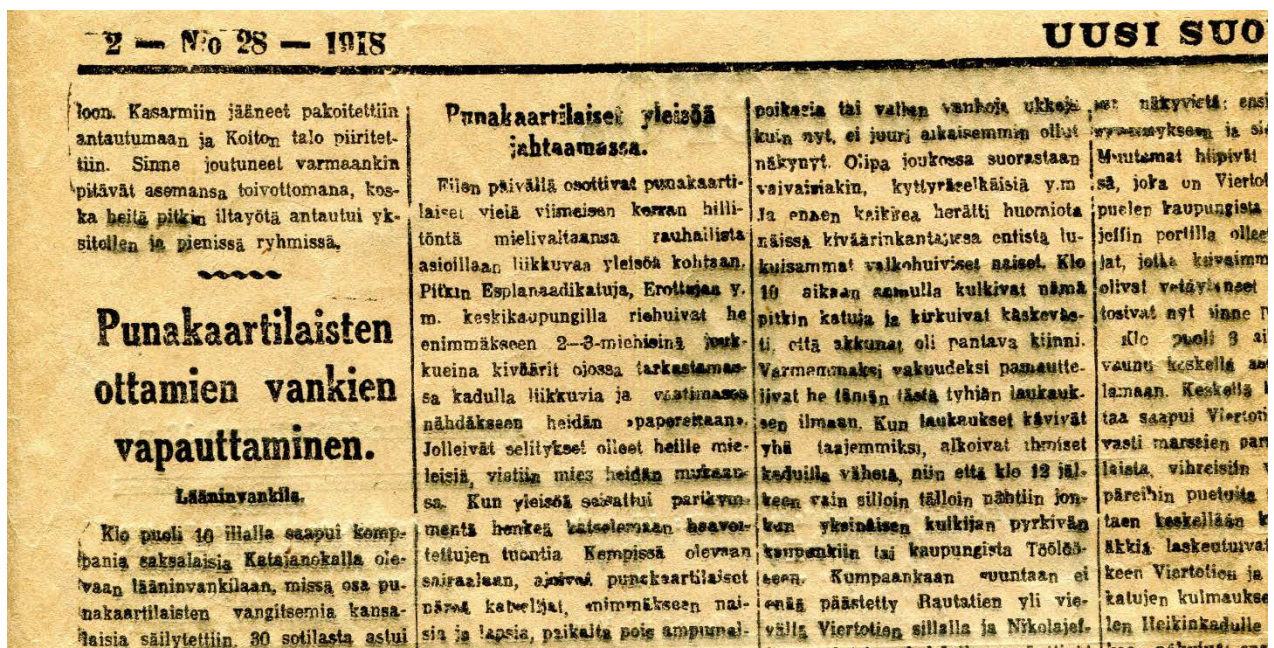

Lähteet:

Ismo Björn: Enon historia 1860 - 1967

Toivo Rätty: Elettyä elämää enolaisittain

Jaakko Kauton päiväkirja Enonsalon koulusta

Elise Tykkyläinen

Heikki Tykkyläinen julkaisi esikoisteoksensa

Heikki Tykkyläisen runokirja ”Lumisten kukkien unet” julkaistiin syksyllä 2015. Ikänsä kirjallisuutta harrastanut Heikki Tykkyläinen sai näin toteutettua pitkäaikaisen haaveensa kirjan julkaisusta. Kirja sisältää Heikin ajatelmia vuosien varrelta runotyypillisessä muodossa.

- Ajatus säilyttämieni runojen kokoamisesta kirjaksi vahvistui pikkuhiljaa, kun painoala alkoi muuttua. Nykyaikaiset painomenetelmät ja digitaalipainot mahdollistavat omakustanteiden tekemisen helposti ja edullisesti. Myös tyttäreni Elise julkaisi omat kirjansa ja huomasin näin, että se on minunkin kohdallani mahdollista.

Kirja on otettu vastaan pääosin myönteisesti.

Kehuja ja hyvää palautetta olen saanut, mutta myös kritiikkiä on tullut jonkin verran. Aina ei lukija ole ymmärtänyt, mitä olen tarkoittanut joillakin runoillani.

Heikki Tykkyläisen harrastuneisuus kirjallisuuteen juontaa juurensa jo lapsuudesta. Uimaharjun kansakoulun lainaamo mahdollisti rahkealaisen Heikin lukuharrastuksen: Oli Risu-Tuomoa, Pekka Puupäästä ja Tex Willereitä. Myös lapsuuden kotiin ostettiin silloin tällöin kirjoja. Lehtimuotoiset pienteokset vaihtuivat pian paksuihin romaaneihin ja lukuharrastus jatkui. Sitten Heikki alkoi kirjoittaa itsekin. Aluksi muotoutui satuja ja myöhemmin runoja ja lauluja.

Kirjallisuuden harrastaminen oli osa myös aikuisen ja perheellisen Heikki Tykkyläisen elämää myöhemmin Hangossa, jonne hän asettui asumaan. Tästä kerrotaan hieman tarkemmin kirjan alkupuheen taustatieto-osiossa. Tuolloin hän luki mm. Tolkienin ja Jean M. Untinen-Auelin kirjoja, sekä myös saksalaista sotakirjallisuutta. Työn, perhe-elämän ja lukemisen ohella Heikki kirjoitti myös omia tekstejään.

Kuva. Heikki runokirjansa seurassa keinutuolissa, Kuva Juho Tykkyläinen

Kuva. Runokirja ”Lumisten kukkien unet”

- Olen kerännyt tekstejäni 80-luvulta lähtien ja onneksi säilytin ne. Niitä oli pöytälaatikossa aika paljon.

Tuore kirjailija kertoo kirjoittamisen olevan eräänlaista terapiaa.

- 80-luvulla, kun oli elämässä vähän mutkia matkassa, niin aloin kirjoittaa näitä runoja. Siitä sai lohtua. Runojen avulla voi purkaa omaa sisäistä maailmaansa. Niillä on usein myös viesti lukijalleen ja ne koskettavat lukijaa.

Elämän polku johdatti Heikin Hangosta Raisioon, jonne hän asettui vaimonsa luokse viettämään eläkepäiviään; aluksi osa-aikaisena eläkeläisenä vuonna 2004 ja jäi siitä noin vuoden kuluttua kokonaan eläkkeelle.

Heikin eläkepäivät kuluvat rauhallisesti ja hän viettää aikaa ruuan laiton parissa, kävelylenkeillä ja toisinaan vaimonsa mökillä Kemiössä. Hän tekee myös puuveistoksia mökillä ollessaan. Kesäisin Heikin aikaa vierähtää paljon myös lapsuuden kodissa Rahkeella. Kirjoittamisen halu ei ole kadonnut. Heikki sanoo, että halu kirjoittaa saattaa yllättää missä vain. Hän pitää siksi aina lähettyvillä kynää ja paperia.

- Inspiraatio on tullut joskus soutuessa, haravoidessa tai kävelylenkeillä. Joskus se on tullut jopa puoli nukuksissa.

”Lumisten kukkien unet” on mahdollisesti saamassa jatko-osan, sillä Heikki on kirjoittamassa parhaillaan lisää runotyyppisiä ajatelmia. Niitä on kertynyt jo useampia. Tytär Elise avustaa teknisissä asioissa ja kirjan julkaisuun liittyvissä käytännön askareissa.

Tietopaketti kirjasta

- Kirjassa on 100 runoa
- Kustantaja: (BoD) Books on Demand, julkaisuvuosi: 2015
- Tilattavissa kirjastoihin ja kirjakauppoihin
- Heikki Tykkyläiseltä voi henkilökohtaisesti tilata omakappaleen nimikirjoituksella

Kuva. Heikki Tykkyläinen 1980-luvulla. Kuva Anneli Ahola

- Tyttäreni Elise on tässä ollut kyllä hyvä apulainen.

Kuva. Heikki harrastustensa parissa kesämökillä Kemiössä. Kuvassa näkyy Heikin tekemiä puuesineitä. Kuva Juho Tykkyläinen

Heikki Tykkyläinen

MUISTIKUVIA MUMMI ALINASTA

Katselin vanhoja valokuvia.
Esiin tuli
mummi Alinan kasvot.
Mieleni sokkeloista
nousi muistoja hänestä.
Mummi Alina oli
isäni äiti.
Hänen hautansa on Enon
hautausmaalla.
Muistan ystävälliset kasvot.
Hiljaisen äänen,
harmaan tukan.
Työn uurtamat kädet,
säärihaavat,
hoitovoiteen tuoksun.
Huivin,
pitkän hameen ja
paljaat varpaat.
Hän käveli usein ilman kenkiä.
Hän istui tuvan uunin
edustalla.
Karstasi villaa ja
kehräsi lankaa.
Paistoi pullia ja puheli
lapsille.

Toisinaan hän hyräili
jotain virttä.
Hän käveli
pihamaalla
hennoin askelin.
Keinutti vauvaa
kätkyessä.
Puuhaili liiterissä,
saunalla ja
vanhalla riihellä.
Sodan jälkeen elettiin
omavaraistaloudessa
ja vanhukset auttoivat siinä,
missä vain voivat.

Kuva. Mummi Alina. Alina Tykkyläinen o.s. Tirronen 17.7.1879 – 17.1.1953.

Niin mummi Alinakin teki.

Hän nukkui pois
Joensuussa
tyttärensä Annan
luona. Muistan, kun menimme
junalla
Anna-tädin luo
mummia katsomaan.
Mieleeni jäi hetki,
jolloin
isäni otti äitinsä kasvoilta
valkean lakanan pois
tädin huoneesta.
Siinä nukkui
mummi Alina.

Tämä kaikki tapahtui 60 vuotta sitten

Antero Tykkyläinen

Valokuvaus harrastuksena

Veljekset Antero, Jouko ja Kauko Tykkyläinen ovat harrastaneet valokuvausta, erityisesti luontokuvausta yli 40 vuotta. Tässä Antero kertoo harrastuksestaan. Olemme saaneet näytteitä Joukon ja Anteron korkeatasoisista luontokuvista sukuseuran lehdessä. (Ingressi Niilo Tykkyläinen)

Ostimme veljieni Jouko ja Kaukon kanssa ensimmäisen järjestelmäkameran 1970. Kuvaaminen tapahtui silloin enimmäkseen mustavalkofilmille, jota ostettiin metritavarana. Filmikasetteihin oli helppoa pätkiä filmiä erityisellä koneella, johon iso filmikieppi laitettiin pimiössä. Tällä tavalla filmin hankkiminen teki kuvaamisen reilusti halvemmaksi verrattuna siihen, että olisi ostanut filmirullia valokuvaamosta.

Parikkalassa oli valokuvauskerho, jolla oli oma pimiö. Kuvien valmistusta harjoiteltiin siellä ahkerasti ja saimme hyvän tuntuman kuinka laadukkaita kuvia tehdään. Harrastuksen jatkuessa ostimme oman suurennuskooneen, jolla oli kätevä tehdä kotona mustavalkokuvat.

Erityisen haastavaa oli valmistaa suurennuksia, koska silloin vaadittiin jokaisen työvaiheen täydellistä onnistumista, etteivät kalliit valokuvapaperit menneet hukkaan. Suurimmat arkit mitä tuohon aikaan käytettiin olivat koltaan 30 x 40 cm.

Värinegatiivikuvia otettiin vähemmän, koska niiden tekeminen itse olisi vaatinut erilaista tekniikkaa kuin mustavalkokuvien valmistus omassa labrassa. Kun markkinoille tuli diafilmiä metritavarana, niin sen jälkeen värikuvien ottaminen lisääntyi merkittävästi. Diafilmiä purkitettiin samalla tekniikalla kuin mustavalkofilmiä. Diafilmit lähetettiin kehitettäväksi ammattiliikkeeseen, jonka jälkeen ne kotona kehystettiin. Diakuvaus oli hyvin harkittua

Kuva. Antero Tykkyläinen, kuva Anteron blogista

eikä samasta kohteesta ollut varaa räpsiä kovinkaan monta otosta filmin kalleuden vuoksi.

Valokuvausharrastuksen alkuaikoina lintujen kuvaus oli meille hyvin rakas harrastus ja viettimme paljon aikaa luonnossa etsiessämme sopivia kuvauskohteita. Erityisesti talvella kuvasimme paljon piilokojusta ruokintapaikoilla. Se oli hyvin mielenkiintoista puuhaa ja oli jännittävää odotella mitä lintuja paikalle ilmaantuisi. Melko nopeassa tahdissa jokainen meistä hankki oman järjestelmäkameran, kun opiskelut veivät pois kotinurkista. Lintujen kuvaaminen on edelleen ehkä mieluisinta, mutta paljon muutakin mielenkiintoista tulee ikuistettua muistikortille.

Digiaika

Suuri mullistus valokuvauksessa koettiin, kun siirryttiin valokuvaamaan digitekniikalla. Filmiä ei tarvinnut säästää ja kuvien tekeminen siirtyi tietokoneelle. Automaattitarkenteiset ja vakaimella varustetut teleobjektiivit ja täyden

kennon kamerat mahdollistavat nopeiden tilanteiden tallentamisen huippulaadulla. Sudan-korentojen ja lintujen lentokuvia voi nyt näppäillä kuka tahansa. Huippulaitteisiin tosin hupenee melkoinen määrä euroja, mutta kun kuvaaja kuitenkin pyrkii saamaan parempia ja parempia kuvia, niin silloin ei hintaa katsota.

Safarilla Afrikassa

Yksi suurimmista haaveistani toteutui muutama vuosi sitten, kun pääsin kuvaamaan safarille Afrikkaan. Matka suuntautui Johannesburgista Krugerin kansallispuistoon, jossa olimme kolme vuorokautta. Retkien aikana kuvaaminen tapahtui autosta käsin, koska autosta poistuminen olisi ollut liian vaarallista.

Minulla oli mukana järjestelmäkameran lisäksi myös hyvälaatuinen videokamera. Hienoja kuvaustilanteita oli riittävästi ja pääsin aistimaan savannin upean tunnelman. Mielestä eivät haihdu koskaan ne maisemat ja villieläimet joita pääsin katselemaan ja kuvaamaan. Voin suositella kaikille retkeä Krugeriin.

Krugerista siirryimme Botsvanan rajalle Limpopon Provinceen, jossa olimme lähes kaksi viikkoa. Siellä kuvasin piilokojusta lintuja, pahkasikoja ja erillaisia antiloopeja muutamman kymmenen metrin etäisyydeltä. Nousin muutamana aamuna kuvaamaan auringonnousua savannin ylle. Erittäin vaikuttava näky.

Kuva vas. Impala-antilooppiemo vasan kanssa

Kuva alla. Leopardin tuima katse ei ainakaan houkuttele menemään lähemmäksi.

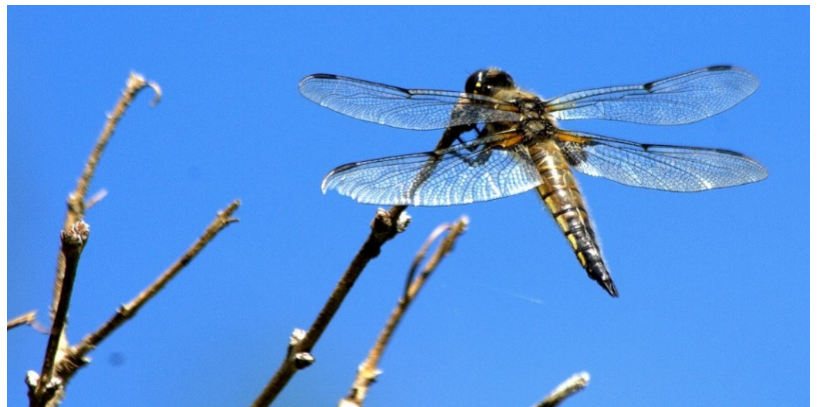

Kuva Norsuemo antaa merkkejä, että nyt tunkeilijan on syytä poistua

Kuluneen kesän kuvasatoa

Kulunut kesä on tuonut paljon hienoja kuvauskohteita eteen. Erityisen kiinnostava on ollut kuvata sudenkorentoja. Ne ovat mystisiä olentoja, joiden taitavaa lentoa on hienoa katsella. Sopivan metsälammen kaislikossa sudenkorentojen kuvausetaisyydelle pääsee varovasti veneellä hivuttamalla.

Olen kirjoittanut omista luontokokeimuksista blogissani, jonka osite on <http://eraopasantsa.blogspot.fi/>. Kuva-galleria löytyy klikkaamalla ensimmäisellä sivulla ”Tarkastele profiilia”.

Tuula Riikonen

Hei sukulaiset

Tein sukuneuvoston keväisessä kokoontumisessa lupauksen, että aloitan neuvoston jäsenten esittelyt lehdessämme. Lupaus on kiehtonut ja vaivannut minua: kuinka aloitan, mitä kirjoitan. Ja yöllä se sitten kirkastui: kirjoitan kirjeen.

Olen Tuula Riikonen, omaa sukua Tykkyläinen. Eino on isäni, Toini äitini.

Asun nyt Joensuussa mieheni Jukan kanssa, poikamme Olli on syntynyt vuonna 1992, tyttäremme Anni syntyi vuonna 1994. Molemmat opiskelevat muualla. Olemme totulleet kaksinoloon nyt pari vuotta ja kyllähän se joskus vaatii organisointia, että työn ohella saa hoidettua kodin ja harrastukset. Asumme 50-luvun omakotitalossa, jossa on iso piha. Kesällä ruohonleikkuuta ja talvella lumitöitä ja

sitten tietysti puuhommat. Lämmitämme taloa puulla ja onhan meillä ulkosaunakin. Jukka harrastaa valokuvausta ja hierojan työn ohella hän toimii pilatesohjaajana ja on kiinnostunut muistakin itsehoitomenetelmistä. Yhdessä maatiepyöräilemme kesäisin. Minä yritän pitää kunnostani huolta yllämainittujen hyötyliikunnallisten harrasteiden lisäksi kuntosalilla zumbaten ja pilateskin on kivaa. Metalligrafiikkaa olen harrastellut vuosia on-off tyylillä. Matkustamisen kipinän sain jo kotoa eli reissaaminen kuuluu harrasteisiimme.

Mummolani Kinttumäellä tuo paljon muistoja mieleen; olen isän puolen serkuksista vanhin. Serkukset kokoontuivat kesäisin mummolaan milloin auttelemaan peltotöissä, milloin muuten vaan kyläilemään. Muistoja pulpahtelee mieleen esimerkiksi perunannoston aikaan kiusoitelimme serkku Jorman kanssa siskoani Minnaa heittämällä puutikkua häntä kohti huutaen, että tässä tulee mato. Ja arvatenkin Minna inhosi matoja. Mummo Elisan muistan istumassa pellon reunassa antamassa ohjeita kasvimaan kitkemiseen. Heinätekoaika oli parasta; paljon porukkaa ja heinänaajoa riiheen ja hyppimistä heinäkasaan. Pitkä pöytä ja penkit tuvassa, kesäisin sain joskus nukkua aitassa Helenan kanssa. Mummoni opetti piirakoiden tekemisen- pualikan käyttö onnistuu vieläkin, vaikka nykyisin osallistun piirakoiden tekoon tosi harvoin. Äitini Toini on nyt meidän piirakkamestari. Isä Eino osallistuu paistamiseen ja tietysti maistamiseen. Äitini on opettanut lapsemme piirakoiden tekoa, ainakin joulupii-rakoita tehdään yhdessä.

Lapsuuteni aikaan asuimme Enon Uimaharjussa Sahan asutusalueella ja sitten Honkavaarantiellä. Minusta oli kivaa, kun serkkuja asui lähellä. Setä Pentin perhe asui aivan naapurissa, Jaakko Enon kirkonkylällä, muitakin isän sisarusia lähialueilla. Ja meillä oli auto,

Kuva. Poikamme Ollin ylioppilaskuva 2011. Vasemmalta siskoni Minna, mieheni äiti Marjatta Riikonen, vanhempani Toini ja Eino, tyttäremme Anni ja oikealla minä Tuula ja mieheni Jukka. Alimpana poikamme Olli. Oikealla Ollin tekemä delfiinipatsas

jolla kävimme kylättelemässä. Erityisesti kesäisin teimme kesälomamatkoja kauempana asuvien sukulaisten luo ja usein myös kauemmas. Muistanpa kerran, kun sain tietää kesälo-mareissun kohteen syömällä katkarapuja. Koulua kävin Uimaharjussa, uudella koululla, joka nyt taitaa olla jo entinen koulu. Lukioon sitten Enoon-sitäkään ei ole enää. Lukion jälkeen olin au-pairina Englannissa ja sitten opiskelin hammashoitajaksi Kuopiossa ja suuhygienistiksi Helsingissä. Työssä olen ollu Kuopiossa, Honkalammen keskuslaitoksella ja Joensuussa.

Isäni Eino Tykkyläinen on ollut aktiivi sukuseuralainen kauan, minuakin asia on kiinnostanut, mutta aikaa ei oikein löytynyt, sukukokousten aikaankin olimme usein kesäloma-reissulla. Pari vuotta sitten isä kyseli voisinko aloittaa sukuneuvostossa hänen tilallaan. Sain houkuteltua serkkuni Riitan kaveriksi ja niinpä meistä tuli uudet sukuneuvoston jäsenet Uimaharjun sukukokouksessa v. 2015.

Hyvää vointia kaikille, hymyillään, kun tava-taan.

Antti Ikonen

Heini Ikosen juoksu-ura on jatkunut suotuisissa tuulissa

Enon Iljalan Mikko Tykkyläisestä (s. 1855) polveutuvan Heini Ikosen (s. 1999) juoksu-harrastuksesta kerrottiin sukuseuramme lehdessä kolme vuotta sitten. Heini oli tuolloin harjoitellut tavoitteellisesti vuoden ja hän oli juuri voittanut ensimmäisen Suomen mestaruutensa 800 metrin juoksussa 14-vuotiaiden tyttöjen sarjassa.

Sen jälkeen on ehtinyt tapahtua paljon. Oman ikäluokan henkilökohtaisia SM-mitaleja Heini on karttunut yhteensä seitsemän. Kesällä 2014 tuli Raision SM-kisoista 15-vuotiaiden kahdella matkalla hopeaa ja seuraavana kesänä 16-vuotiaiden sarjassa Kalajoelta tuplamestaruus 800 ja 1500 metrin juoksussa. Hohdokkaan kauden 2015 urheilullinen kruunu oli edustustehtävä tyttöjen maajoukkueessa yleisurheilun Ruotsi-ottelussa Tukholmassa syyskuussa. Legendaarisella vuoden 1912 olympianäyttämöllä syntyi kauden päätteeksi 800 metrin ennätys 2.13,99 sijoituksen ollessa neljäs.

Juuri päättyneellä kaudella 2016 Heini voitti elokuun lopulla Kajaanissa jälleen 800 metrin Suomen mestaruuden, nyt 17-vuotiaiden sarjassa. Saman ikäluokan SM-hallikisoissa maaliskuussa Helsingissä tuloksena oli kakkossija. Ehkäpä kaikkein kirkkain välähdys tänä vuonna oli kuitenkin Jyväskylässä hallikilpailukauden alussa 23.1. syntynyt N17-sarjan sisäratojen uusi Suomen ennätys 1.37,27 hie- man harvemmin juostavalla 600 metrin matkalla.

Nuoren urheilijan ura on tuloskehityksen valossa juuri nyt merkittävässä taitekohdassa. Seuraava kehitysaskel merkitsee naisten yleisen sarjan kansallisen kärjen haastamista. Aikuisten sarjan kärkivauhtia Heini on päässyt jo kokeilemaan yleisen sarjan SM-kilpailujen eli Kalevan kisojen 800 metrin alkuerissä kesällä 2015 Porissa sekä 2016 Oulussa. Koko Suomen parhaimmiston seurassa tarvittaisiin

Kuva. Heini Ruotsi-ottelussa Tukholmassa 2015. Yläkuvassa lähtöviivalla, alla juoksun aikana.

Kuva. SM-viestien kultamitalijoukkueen haastettelu Jyväskylä 2015. Heini oikealla

tähänastiselta tasolta parin sekunnin tulosparrannus kahdeksan juoksijan finaaliin pääsemiseksi. Mitalikamppailuihin yltäminen edellyttäisi 6 - 7 sekunnin harppausta nykytasolta. Aikuisten SM-halleissa Heini oli mukana kahdella matkalla helmikuussa 2016 Tampereella. Näissä suoraan finaalina juostavissa kisoissa sijoitus oli 400 metrillä kahdestoista ja 800 metrillä komeasti kuudes.

Uusi seura ja opiskeluympäristö

Arjen ja urheilemisen puitteissa on tällä välillä tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kotipaikkakunnan seura Hankasalmen Hanka oli tarjonnut harrastuksen aloittamiselle hyvän pohjan. Nousujohteisen uran mahdollistamiseksi vankempi tuki oli kuitenkin tarpeen ja suomalaisen yleisurheilun kärkeuroihin kuuluva Jyväskylän Kenttärheilijat (JKU) oli luonteva valinta. Seurasiirto toteutui kauden 2014 päätyttyä.

Vaikka yleisurheilu mielletään lähinnä yksilölajiksi, siirtyminen huippuseuraan merkitsi myös osallisuutta joukkuehengestä ja -menestyksestä. Heti ensimmäisellä JKU-kaudellaan kesällä 2015 Heini sai olla mukana voittamassa SM-kultaa N17-sarjan 3x800 metrin viestissä sekä pronssia SM-maastojuoksujen joukkuekilpailussa. Kauden 2015 ehdottomiin huippuhetkiin kuului maaottelureissun jälkeenkin vielä seurojen välisen pistekilpailun eli Kalevan maljan voiton juhlinta JKU:n kanssa. Kauden aikana seitsemän eniten JKU:lle SM-pisteitä kerännyttä urheilijaa pääsi Suomen Yleisurheilugaalassa vastaanottamaan voittajaseuralle ojennettavaa Kalevan maljaa. Heini oli yksi näistä seitsemästä seuranaan kansainvälisen tason seurakaverit Hanna-Maari Latvala, Henri Manninen ja Elmo Lakka. Täysosumakauden päätteeksi Heini valittiin myös ikäluokkansa parhaaksi JKU:n tyttöurheilijaksi sekä kotipaikkakuntansa Hankasalmen Vuoden Urheilijaksi.

Päättäneellä kaudella 2016 Heini oli JKU:n naisten joukkueessa SM-hallikisojen 4x300 metrin viestijoukkueessa (6. sija). Kesän SM-viesteissä hän oli mukana voittamassa hopeaa

Kuva: Kalevan kisat 2015. Heini radalla 7

Kuva. N17 800m Kajaani 2016. Heini korkeimmalla pallilla

Kuva. Jyväskylän kenttärheilijoiden joukkue ottamassa vastaan Kalevan maljaa Suomen yleisurheilugaalassa

N17-sarjan 3x800 metrillä sekä pronssia 4x300 metrillä. Kumpikin näistä kilpailuista oli koko SM-kisahistorian kovatasoisin sar-

joissaan. Päättäneen kauden 2016 joukkuemenestyksiin kuuluu vielä N17-sarjan maastajuoksun joukkuekilpailun SM-kulta toukokuulta.

Hankasalmella koulua käydessään Heini kulki kolmen vuoden ajan säännöllisesti kaksi kertaa viikossa yhteisharjoituksiin Jyväskylään. Peruskoulun jälkeen opiskelut ovat jatkuneet urheilulukiossa Jyväskylässä. Parhaillaan on menossa toinen lukiovuosi. Heini asuu viikot opiskelupaikkakunnalla. Urheilulukiolaisilla on lukujärjestykseen varattu aamupäiville yhteensä kuusi tuntia viikossa harjoitteluun. Tämän päälle tulevat osin omatoimiset iltaja viikonlopputreenit. Harjoittelua seuraavat lähietäisyydeltä sekä lukion yleisurheiluvalmentaja että Heinin henkilökohtainen valmentaja **Ari Nummela**, jonka päivätyö on Jyväskylässä toimivassa Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksessa KIHU:ssa. Voionmaan-Hippoksen tiiviillä urheilukampanjalla kaikki opiskelun ja urheilun arkeen liittyvä on lähellä fysioterapia-, hieronta- ja terveystalvasta lähtien. Koulunkäynnin osalta Heinin tavoitteena on suorittaa ylioppilastutkinto 3,5 vuoden aikataululla.

Matka jatkuu

Urheilutuloksia ei voi tilata. Uusiin ennätyksiin yltämisestä ei ole takeita, vaikka harjoittelu olisi sujunut kuinka hyvin. Hyvästä kilpailullisesta menestyksestä huolimatta Heinin päämatkanaan pitämän 800 metrin suorituskyky ei kesän 2016 kilpailuissa noussut aivan

sellaiselle tasolle, kuin onnistuneiden harjoitus- ja hallikilpailukausien perusteella näytti mahdolliselta. Urheilijan omana tavoitteena ollut nuorten EM-kisaraja jäi rikkomatta ja myös Ruotsi-ottelun maajoukkuepaikat menivät tällä kertaa vuotta nuoremmille kilpailijoille.

Kesäkausi antoi kuitenkin merkittävän osoituksen nopeusominaisuuksien kehittymisestä. Jopa puhtaasti pikajuoksumatkaksi laskettavalla 200 metrillä syntyi nuorten A-luokan tulos ja erityinen ilonaihe oli 400 metrin ison tulospurannus loppukaudella. Tämä kertoo lupaavasta edellytyksistä juosta entistä kovempaa myös keskipitkillä matkoilla, joihin harjoittelu varsinaisesti on tähdännyt.

Hetken hengähdystauon jälkeen lokakuussa käynnistyy uusi peruskuntokausi. Harjoittelu ja urheilemiseen liittyvät tavoitteet motivoivat Heiniä edelleen suuresti. Neljän harjoitteluvuoden aikana urheilusta on tullut erottamaton osa elämää. Kuitenkin myös siihen liittyvät ennakoimattomat hankaluudetkin ovat monella tavalla tulleet tutuiksi.

Viisaan valmennuksen tavoitteena ei ole tulosten maksimointi lyhyellä tähtäimellä, vaan pyrkimyksenä on rakentaa yhä vahvempaa pohjaa, jolle sekä määrällisesti että laadullisesti nousujohteinen harjoittelu on mahdollista edelleen perustaa. Tulokset eivät ole itseisarvoinen päämäärä vaan seuraus järkevästä etenemisestä ja kaikin puolin tasapainoisesta kehityksestä.

Heinin ennätyksiä eri juoksumatkoilla (tulokset kaudelta 2016, ellei erikseen muuten merkitty)

200 m	26,66
400 m	58,17
600 m	1.37,27 sisäratojen SE17
800 m	2.13,99 (2015)
1000 m	2.59,36
1500 m	4.47,32 (2015)

Marjaana Tykkyläinen

Kotieläinjuttu

Nieta, uitti ja kuohilas

Paikallinen ala-aste tekee säännöllisesti kotiseuturetken, jonka aikana kierrellään oman kunnan nähtävyyksiä. Olen toiminut heille kierroksen oppaana. Käymme tietysti myös katsomassa kotiseutukokoelman, joka käsittää talonpoikaisesineitä 1900- luvun alkupuolelta. Otan yleensä teemaksi lehmän tai hevosen, joista kerron tarkemmin sekä kyselen oppilailta. Olen joka vuosi huomannut sen mikä lehdissäkin todetaan: Suomalaislapset tuntevat paremmin kirahvin ja norsun, kuin kotimaiset villi- ja kotieläimet.

Nykylapsi sekoittaa myös kotieläinperheet, eikä enää tiedä värin, sukupuolen tai iän mukaan annettuja erityisnimityksiä. Huoneeseen laskeutuu täysi hiljaisuus myös, kun alan kysellä minkä aikaa mikin eläinlaji kantaa jälkeläistään. Arvaukset voivat olla mitä tahansa useasta kuukaudesta vuosiin. Opettelemme sitten lorun, josta nämä vauvojen valmistumisajat selviävät: *kana kolme viikkautta, kissa ja koira kaksi kuukautta (koira 57 – 63 vrk), sika kolme(kuukautta) kolme(viikkoa) kolme(päivää), viis villan kantajalle, lehmä emäntinnee yhdeksän ja hevonen 11.*

Seuraavaksi käyn eläinperheiden nimityksiä läpi: kaavalla mikä on eläinperheen isän nimitys, äidin nimitys, teinin nimitys, lapsen nimitys ja salvetun eli kuohitun nimitys? Listaan ne nyt tähän, jos on sattunut unohtumaan: Ori, tamma, sälkö(2-4 vuotias), rekiveto n 1,5 vuotias, jolla aloitettiin ajo-opetus pienen reen kanssa, varsa (maitovarsa) ja ruuna tai valakka. Pietturiksi sanottiin hevosta, jonka salvaminen ei ollut onnistunut kunnolla. Sonni, lehmä, hieho/ mullikka, vasikka ja härkä vrt Hämeen härkätie, jota pitkin härkäpareilla ajettiin tavaraa. Lammasperhe: Pessi tai jäärä, uuhi, karitsa tai vuona tai uitti sekä oinas.

Vrt virpaloru: *Virvon varvon vitsat selkään. Tuoreeksi, terveeksi, tiineeks tulevaks vuueksi.*

Kui monta oksaa nii monta oritta, kuin monta lehtee nii monta lehmee, kuin monta urpaa nii monta uittii. Viikos velaks vuueks vapaaks. Voiluska lehmästäis, muna kanastais, kakkara taikinastais, kopeekka kukkarostais. Vitsa siulle palkka miulle.

Vuohiperhe: Pukki, kuttu ja kili tai vohla. Sikaperhe: Karju, emakko, ensikko (aikuinen mutta vielä porsimaton naaras), porsas ja leikko. Eevan Enni-täti nimitti epäonnistunutta salvettua uros sikaa piettiöksi.

Kanaperheestä löytyy kukko, kana, nuorikko ja tipu tai kananpoika. Muistan vieläkin lehdessä ilmoituksen, jossa kananuorikoita myyvä henkilö tiedotti pysähtyvänsä autoineen kylän kaupoilla silloin ja silloin. Emännät varustautuivat paikalle pahvilaatikoineen. Ja kun nuorikot alkoivat munia, ensimmäiset tuotokset olivat vielä pieniä ja pyöreitä. Kanalla on jo syntyessään tietty määrä munanhioita ja enenpää se ei pysty munimaan vaikka sitä hoitaisi miten. Sen takia määräväleihin kanakanta uusittiin. Porojen nimityksiä on kai runsaasti ikään ja väriin perustuen mutta tässä ne perusnimitykset: hirvas, vaadin, vuorso(yli 2v), urakka(yli 1v) kermikkä(alle 1v) ja vasa sekä porohärkä.

Lapsiryhmässä on usein hevostyttöjä, jotka osaavat sanoa kauramoottoreiden yleisimmät värit. Rautias on hevonen, jonka jouhet ovat samanväriset tai vaalemmat, kuin peitinväri. Näissä on usein niitä liinakoita. Ruunikko on hevonen, jonka jouhet ovat tummemmat (käytännössä mustat), kuin peitinkarva. Meillä päin ruunikkoa nimitetään sanalla nieta ja Länsi-Suomessa on käytössä ruotsalaislaina:

bruuni.

Nykyään on tarkoituksella haettu suomenhevoslinjoja, jotka tuottavat harvinaisia värejä.

Ennen kantakirjattiin mieluiten rautiaita ja muut värit olivat hävitä rodusta kokonaan. Onneksi maatiarirotuja yhä vaalitaan, siksi saattaa nähdä kirjavan kanaparven kuopsuttamassa pihalla. Niiden johtajana laulusulkijaan esittelevä kukko.

Marjaanan Parikkalan Piikapatsas paljastettiin 11.7.2015

Edellisessä sukuseuran lehdessä oli juttu Marjaana Tykkyläisen Parikkalan Piikapatsaan luomisprosessista. Patsas paljastettiin sukukokouspäivänä 11. heinäkuuta 2016 Parikkalassa. Tilaisuudessa oli läsnä noin 800 henkilöä.

Parikkalan Piikapatsas on saanut Parikkalassa samanlaisen aseman kuin Manton patsas Helsingin kauppatorilla: Se lakitetaan vappuna. Lisää Piikapatsaasta oheisesta linkistä.

<https://www.facebook.com/Parikkalan-Piikapatsas-638771459576327/>

Kuva oik. alla: Piikapatsaan lakitus vappuna 2016

Kuvalla:

Taitelija Marjaana Tykkyläinen Piikapatsaan paljastustilaisuudessa kukitettuna. Kuva netistä

Kuva vas. patsaanpaljastustilaisuudesta

Kuvat Piikapatsaan facebookista

Marjaana Tykkyläinen

Lemmikkikoiran onnellinen perhetapahtuma

Lyhytkarvainen collienarttu Ruuti (Nuuskakairan Korundi) synnytti keskiviikkona 5.10. yhdeksän pentua Jorman syntymäpäivän kunniaksi. Tavallisuudesta poiketen poikiminen alkoi aamupäivällä. Olimme tyhjentäneet työhuoneeni pentuja varten ja Jorma oli rakentanut pannuhuoneen seinäviereen pentulaatikon. Kaksiosaisen pentulaatikon pohjalle laitettiin styrokslevy ja sin päälle superlonpatja ja viimeiseksi kerrokseksi vanhoja pussilakanoita. Tarkoitus oli että emä pentuineen asuisi ensimmäiset viikon pentulaatikon toisella puolella ja kun penskat alkaa liikkua enemmän väliseinä nostettaisiin pois, jotta tila laajenisi.

Onneksi parin kilometrin päässä meistä asuu nuori ja taitava ell Sini. Soitin hänelle aamulla josko hän voisi töihin mennessä poiketa katsomaan tilannetta. Olin käyttänyt Ruuti viikkoa aikaisemmin tiineysröntgenissä, jossa näkyi 7 - 8 pentua. Kahdeksaa siis tiesimme odottaa. Sinilla oli mukana kuljetettava ultra ja sen mukaan pentujen sydämet sykkivät hyvin. Sitten vaan odottamaan milloin työntöpotot alkavat.

Viisi ensimmäistä pentua syntyi noin tunnin välein ja emä hoiti niitä tarmokkaasti. Nuoli kuivaksi ja puri napanuorat poikki. Istuin vieressä avustamassa, kuivasin pentuja ja koitin toppuutella liiankin innokkaasti napanuoria jyystävää emoa. Kaikki pennut alkoivat heti hakeutua nisille ja imivät tarmokkaasti.

Pentuhuoneen lämpötila pidettiin +23 - +25 asteisena. Iltapäivällä tuli pidempi tauko ja soitin taas Sinille. Hän lupasi töistä tullessaan tulla avittamaan. Eläinlääkärin avustamana syntyi vielä kolme pentua. Ajattelin että no siinä ne nyt on mutta Sini otti vielä ultran esille varmistaakseen tilanteen. "Kuule täällä on vielä yksi". Viimeinen pentu oli jumittunut kohdunsarven pohjukkaan ei enää liikahtanut sieltä mihinkään. Oli lähdeittävä eläinlääkäriasemalle tekemään sektio.

Otimme pahvillaatikon ja lämmitimme kaurapussin, frottepyyhkeitä sen päälle ja kahdeksan pentua sinne lämpimään. Jorma jäi syntyneiden

Kuva. Collienarttu Ruuti ja pennut

kanssa kotiin ja minä ajoin Sinin perästä Parikkalaan.

Emäkoira oli jo aika väsynyt tähän astisesta. Leikkaus valmisteltiin, koira rauhoitettiin ja se yhdistettiin hengityskoneeseen. Sini hoiti yksin operaation, jossa tavallisesti on mukana kolme ell. Koitin avustaa parhaani mukaan ja sitten sain pennun käsiini. Se vaikutti täysin elottomalta saatuaan annoksen emon rauhoitusainetta. Otin sen käsineväliin ja heilautin isossa kaaressa ylhäältä alas. Hieroin sitä kuivaksi ja puhalsin varovasti sieraimiin. Luulin jo että menetämme sen, kun yht äkkiä pentu maiskautti. Siitä se virkosi ja alkoi liikkua etsien emon nisiä.

Pentu laitettiin pahvilaatikkoon lämminvesipullojen kanssa ja alettiin virvoitella emää. Ruuti raukka oli uuvuksissa ja oksenti syötyään istukoita synnytyksen aikana. Saimme sen hädin tuskin auttoon. Pentu myös kyytiin ja kotimatkalle. Suuri kiitollisuus täytti mielen, oli onni että taitava ja huolellinen Sini eläinlääkäri oli käytettävissä. Olimme kotona klo 01.30. Saimme pökkeröisen nartun pentulaatikkoon ja nostelimme pienet tiriäiset imemään. Sektiolla pelastettu kookas

urospentu piti aikamoista metakkaan pahvilaatikossa kunnes viimein pääsi emonsa luo.

Siitähän se homma sitten alkoi. Jaoin pennut kahteen ryhmään, toinen porukka oli emän alla ja toinen kaurapussin lämmittämässä pahvilaatikossa. Muutama vuorokausi meni hyvin vähillä unilla mutta pennut kasvoivat hyvin. Lauantaina toinen nartuista lakkasi imemästä ja kuoli illalla. Kävin sen kanssa päivystävän eläinlääkärin pakeilla mutta mitään ei ollut tehtävissä.

Seitsemän veljestä ja yksi narttu, kaikki tricolor-värisiä kasvavat kovaa vauhtia. Neljäviikkoisina ne olivat jo niin isoja, että emä saattoi imettää niitä seisoen itse. Siitä alkain ne ovat olleet kaikki yhdessä. Pentulaatikko on purettu, joten koko työhuone on pienten termiittien käytössä. Välillä ne pääsevät taapottelemaan koko alakerran alueelle. Varsinaisia pissikoneita ja naskalihampaita. Kiinteää ruokaa on lisätty hiljaksiin. Ensin ne saivat

varalle ostettua emonmaidonvastiketta, kananmunan keltuaista, smetanaa, kermaa, kermaviiliä ja jauhelihaa. Nyt liotetun kuivamuonan osuus kasvaa ja muut herkut ovat vain höysteenä. Paino alkaa olla kolmen kilon luokkaa, kun lähestytään viiden viikon ikää. Huomenna ommellaan niille takit ja viikonvaihteessa on ensimmäiset ulkoilut esissä.

Pentutarkastus, mikrosirutus ja silmien peilaus kuusiviikkoisina ja kahdeksan viikkoisina ne pääsevät uusiin koteihin. Kaikki perheet ovat käyneet katsomassa tulevaa vauvaansa. Tämä pentue on Nuuskakairan runonlaulajat: Santra Remsujeva, Mossein Mikittä, Ontrei Borissa, Arhippa Arhipovits, Simana Sissonen, Iivan Onoila, Pedri She-meikka ja kotiin jäävä sektiolla pelastetti Jehkim Iivan. Jehkim Iivan alias Jehu on kaikista suurin ja aina häntä pystyssä nahistelemaan menevä

On ne ihania, eikä sitä paljon muuta sitten kerkiä tekemään, kun niiden kanssa touhuta

Kuva yllä vas. Aamu ja pennut,

Kuva yllä oik. Ilta ja pennut.

Tyttöjen isä Tomi Turunen ja mummo Marjaana Tykkyläinen

Kuva vas. Pennut aterialla ja Ruuti-emo

Leo Tykkyläisen rooli pienten keraamisten muumihahmojen luomisessa viimeinkin tunnustettu

Leo Tykkyläisen urasta keramiikkataiteilijana oli juttu sukuseuran lehdessä vuonna 2013. Ohessa linkki lehteen sukuseuran kotisivulla:

http://www.kolumbus.fi/tykkylaisten.sukuseura/lehdet/sukuseuran_jasen-lehti_2013_1.pdf?t=1478166874016.

Leo Tykkyläisen rooli pienten keraamisten muumihahmojen luomisessa on Tove Janssonin ja muumien historiankirjoituksessa jostain syystä ollut epäselvä, eikä sitä ole virallisesti tunnustettu. Leon tyttären Tarja Rantaman ponnistelujen jälkeen Leon rooli on nyt virallisesti tunnustettu. Se näkyy oheisessa Moomin Characters -linkissä. Kirjoitus on sattumalta samalta ajalta kuin Leo Tykkyläisen näyttely oli Rikhardinkadun kirjastossa. Leon pienet keraamiset muumihahmot ovat nykyisen haluttuja keräilyesineitä.

<https://www.moomin.com/fi/blog/muumejajalleen-esilla-helsingissa-rikhardinkadun-kirjastossa/>

Lainaus blogista: *”Vuonna 2016 tuli kuluneeksi 60 vuotta kymmenen pienen keramiikkamuumin*

Kuva. Sukuseuran lehden vierailu Leo Tykkyläisen keramiikkanäyttelyssä Helsingin Rikhardinkadun kirjastossa. Tarja Rantama ja Niilo Tykkyläinen

syntymisestä. 20.2.1956 päivätyllä asiakirjalla yksityisyrittäjä Leo Tykkyläinen (1919 – 1984) sai oikeudet keraamisten muumihahmojen valmistukseen Tove Janssonin ja Stockmannin tekemän sopimuksen nojalla. Yksinoikeudella pienten keramiikkamuumien valmistukseen Stockmann -tavaratalolle Tykkyläinen valmisti verstaassaan kymmentä erilaista muumihahmoa arviolta 15 000 kappaletta.”

Kuva. Leo Tykkyläisen keramiikkahahmot Rikhardinkadun kirjaston näyttelyssä. Kuva Moomin Characters -linkistä

Kamera kiertää

Nuorena vitsa väännettävä

Nuoret hevosen hoitajat ja ratsastajat. Axel ja Helen Karppinen. Rovaniemellä. Hevosten hoidossa avustaa äiti Tuulia Karppinen. Lapista ylpeilee ukki Heikki Tykkyläinen

Mikko Jannenpoika Tykkyläinen täytti 85 vuotta helmikuussa 2016.

Mikko kutsui sisarukset puolisoineen ja sisarusten lapset perheineen sukutapaamiseen kesäkuussa 2016. Paikalla oli yli 40 henkeä. Kuvassa Mikko ja Matti-veli, joka tarjosi lapsuuskodin Enonsalon Iljanvaarassa juhlijoiden käyttöön

Aku ja Eemeli Tykkyläinen

voittoon tribal-cupissa kakkoslajissaan salibandyssa. Tribal-cup on pääkaupunkiseudun suurimpia salibandyturnauksia. Pojat pelaavat 2003 -syntyneissä

Aku neljäs ja Eemeli kuudes alarivissä

Huoltaja Timo Tykkyläinen

Jesse Vainio ylioppilaaksi Kirkkonummella

Juhlinnassa mukana äiti Liisa ja hengessä mukana mummo Impi Hämäläinen o.s. Tykkyläinen

Alma ja Olga tekevät korvapuusteja Berliinissä

Alma valmistautuu 2-vuotissynttäreihinsä. Isosisko Olga opastaa leivonnassa. Äiti Hanna Azeredo paistaa leivonnaiset. Ukki Niilo Tykkyläinen nauttii virtuaalisesti

Kuisma Kokkonen täytti 4 vuotta Kuopiossa

Kuisma odottelee vieraita. Juhlissa avustaa äiti Kaija ja hengessä mukana mummo Irja Kähkönen o.s. Tykkyläinen

Niilo Tykkyläinen

Vieläkö muistatte?

Veli-Mikon kanssa tuli puhetta eräästä Mikon kaverista 1940-50 -luvun Joensuussa. Hän oli töissä kirjapainossa. Hänen työnään oli leikata veitsellä auki kirjojen sivuja.

Toden totta. Halvemmat kirjat, romaanit ja pokkarit myytiin todellakin sellaisina, että sivut oli ensin leikattava auki

Tämä johtui siitä, että kirjapainossa kirjan sivut painettiin isosta paperirullasta leikatuille isoille arkille. Yhdelle arkille painettiin 16 sivua. Arkki taitettiin sitten kolmeen kertaan, jonka jälkeen kaikki 16 sivua olivat oikeassa järjestyksessä. Tällaiset 16-sivuiset osat sitten sidottiin tai nidottiin. Halvemmat kirjat myytiin sellaisena eli asiakas leikkasi itse sivut auki ja pääsi lukemaan kirjaa.

Omasta kirjahyllystä löytyi esimerkki tällaisesta kirjasta. On varmaa, että kukaan ei ole lukenut kirjaa.

Kirjapainojen nykytekniikkaa en lähde arvailemaan.

Kuvat: Yläkuvassa näkyy auki leikkaamattomat sivut. Alakuvassa sivujen aukileikkaaminen.

Vitapointe, Suave ja Brylcreem

Juice leskinen lauloi” *Olin nuori ja keuhkoissa kirveli Boston ja Brylcreemikutreilla keikkui Roston”*

!950 -luvun lopulla oli nuorten hiusmuotina meillä päin kammata etutukka otsalta taaksepäin. Minulle, kuten monille muillekin se oli vaikeaa, kun tukka luonnostaan tuli päänahkaa pitkin otsalle. Apuun tulivat hiusrasvat: Vitapointe, Suave ja Brylcreemi. Niillä sai etutukan vaivalloisesti taipumaan taaksepäin. Lauantaisaunassa tukka oli jo melko rasvainen.

Moni nuori poltteli Bostonia, mutta minulta jäi polttamatta.

Kehitys kehittyi?

Maidon ostaminen

Kun perheen äiti ennen lähetti lapsen kaupalle maitoa ostamaan, oli lapsella mukanaan maitotonkku eli peelari. Kaupassa oli maito maitotonkissa eli pystöissä. Siitä mitattiin litran tai puolen litran mitalla äidin tilaama määrä. Maito oli tuotu kauppaan suoraan tuottajalta.

Kun tänä päivänä lähetetään lapsi maitoa ostamaan, ei asia ole ihan yksinkertainen. Kaupassa on kymmeniä erilaisia maitoja ja maitotuotteita, riisimaitoa, soijamaitoa ja ties mitä.

Kuva oik ylh. Vasemmalla maitotonkka, jollaisella maitoa kuljetettiin. Tämä tonkka eli pystö on Iljalasta ja sillä lähetettiin maitoa meijeriin. Kuvassa oikealla on maitokannu eli peelari, joka on kotonani kukkavaasina.

Kuva oik. alh. Nykyinen marketin maitohylly.

Teen ostaminen on muuttunut.

Lapsuudessani oli kyläkaupassa hyllyllä yksi tee-laatu: "Sinetti, sigill" -tee.

Nyt on teen ostamisestakin tullut vaativa tapahtuma. Teen ystäville nautinnollinenkin

Maitolaituri oli kohtaustaikka

Kinttumäen maitolaituri oli maidon meijeriin lähettäjille jokapäiväinen kohtaustaikka. Iltaisin se oli nuorison kohtaustaikka.

Käytöstä poistettu maitolaituri on siirretty uuteen paikkaan. Sillä voi käydä tunnelmoimassa.

Sukuseuran jäsenmaksut

Tykkyläisten sukuseuran sukukokous 2015 päätti **toimintakauden 2015 – 2018 jäsenmaksuksi 20 euroa henkilöltä. Jäsenmaksu kattaa koko sukukokousten välisen toimintakauden 2015 - 2018. Sukuseuralle voi myös lahjoittaa haluamansa summan.**

Sukuseuran uusi pankkitili on
FI48 5780 0720 4690 92

Osa sukuseuran jäsenistä maksoi jäsenmaksunsa sukukokouksessa. Muille lähetetään tämän lehden mukana pankki-siirtokortti.

Sukuseuran jäsenmaksuilla kustannetaan tämä **sukuseuran lehti** vuosina 2016, 2017 ja seuraavana sukukokousvuonna 2018. Muita budjetoituja menoja ovat muistamiset, sukukokoukseen liittyvät kulut sekä toimistokulut,

Sukuseuran hallituksen eli sukuneuvoston yhteystiedot

Puheenjohtaja Niilo Tykkyläinen; niilo.tykkylainen(at)kolumbus.fi, 0405658338

Sihteeri Paavo Lambropoulos; lambrpa1(at)hotmail.com, 0405530747

Varapuheenjohtaja Jarmo Malinen; mallij26(at)gmail.com, 0409636258

Taloudenhoitaja Antero Tykkyläinen; antsa.tykkylainen(at)luukku.com, 0404185657

Muut sukuneuvoston jäsenet:

Aarne Tykkyläinen; aarne.tykkylainen(at)kuopiolainen.com

Irja Kähkönen; irja.kahkonen(at)gmail.com

Jorma Puustinen; jorma.k.o.puustinen(at)gmail.com

Lauri Tykkyläinen; Lauri.Tykkylainen(at)kavi.fi

Marjaana Tykkyläinen; marjaana.tykkylainen(at)pp.inet.fi

Riitta Törölä; riitta.torola(at)hotmail.fi

Tuula Riikonen; tuulah.riikonen(at)gmail.com

Kuva Talvinen kuva Anteron facebookista

Tykkyläisten sukuseuran sukuneuvosto toivottaa kaikille hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2017.